

Uimarannoista merellisiksi viihtymispoteiksi

Jukka Lundgren

Opinnäytetyö

Liikunnan ylempi amk-tutkinto

Liikunta-alan kehittämisen ja
johtamisen koulutusohjelma

2018

Tekijä Jukka Lundgren	
Koulutusohjelma Liikunnan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi Uimarannoista merellisiksi viihtymisspoteiksi	Sivu- ja liitesivumäärä 54+3
<p>Helsingin uimarannat ovat sinnitelleet mm. kaupungin tiukan taloudenpidon, vaihtuvien liikuntalajisuosikkien, nuorison kokoontumispaikkasuosion, ilkeiden, tiivistyvän kaupunkirakentamisen, maahanmuuton ja heikon, huonosti motivoituneen ja ammattitaidottoman esimiestyön ikeessä.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä pureudutaan Helsingin uimarannoiksi kutsuttujen viihtymiskeitaiden kunniakkaaseen historiaan, tutkaillaan nykyisyyttä ja mietitään erityisesti tulevaisuutta. Turvallisuus uimarannoilla on ensiarvoisen tärkeä, joten opinnäyte sisältää laajan kattauksen uimarantaturvallisuuteen liittyviä asioita.</p> <p>Opinnäytetyön keskeisenä päämääränä on laajentaa käsitystä uimarannoista, joka jo nimellä rajoittaa laajempialaista tekemistä. Opinnäytetyön toisena konkreettisempänä päämääränä on herättää lukijoiden innostus uimarantoja kohtaan niin, että se johtaa toimenpiteisiin. Kovassa kilpailussa ja kuntalaisten palvelutarjonnan laatuvaatimusten kohotessa nykyisten uimarantojen eteen töitä tekevien on katsottava ennakkoluulottomasti tulevaisuuteen. Kehittämishankkeen lopputulemaa silmällä pitäen kutsuttiin kaksi paneelikeskustelua (Delfoi menetelmä)- joiden tarkoituksena oli lisätä avarakatseisuutta ja moniammatillista osaamista. Näiden anti oli liki henkeäsalpaavan laaja. Ja niinpä pohdintaosuudessa, jossa lukijat ympäri Suomea voivat ammentaa itselleen, ehkäpä jopa ammatillista apua, ollaankin annettu mielikuvituksen lentää säilyttäen kirkkaana kuitenkin mielessä lait, säännöt, ohjeet, resurssit ja hyvä maku.</p>	
Asiasanat Uimaranta, turvallisuus, viihtyminen, tulevaisuus.	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Käsittelyosa	3
2.1	Uimarantoihin liittyvä taustatieto.....	3
2.1.1	Uimarannan määritelmä.....	3
2.1.2	Viihtymisspotti.....	4
2.1.3	Turvallisuus uimarannoilla.....	5
2.1.4	Helsingin kaupungin uimarantojen historia	13
2.2	Uimarantojen palvelut	20
2.2.1	Liikuntavälineet ja kentät	20
2.2.2	Leikkivälineet.....	21
2.2.3	Pukukopit	21
2.2.4	Suihkut	22
2.2.5	Ilmoitustaulut ja opasteet	22
2.2.6	Muu kiinteä omaisuus.....	23
2.2.7	Henkilökunta	26
2.3	Uimarannan palvelut ja käyttö kesäkauden ulkopuolella	29
3	Asiantuntijapaneeli tiedon lähteenä ja uusien toimintatapojen luoja.	30
3.1	Asiantuntijapaneeli.....	31
3.2	Asiantuntijapaneelin toiminta	33
4	Asiantuntijapaneelin tulokset ja toimenpiteet.....	36
4.1	Tapahtumat ja tempaukset	36
4.2	Henkilökunta.....	37
4.3	Ohjattu liikunta	38
4.4	Välineläinaus ja vuokraus	38
4.5	Rakentaminen ja kaavoitus	39
4.6	Pohdinta	42
4.7	Muuta.....	48

4.8	Uhat, jotka estävät tai hidastavat nykyisten uimarantojen muodostumisen viihtymispoteiksi	53
5	Lähteet	56
6	Liitteet	58

1 Johdanto

Helsinki on merenrantakaupunki, jolla on tarjottavanaan yli 200 km meren- ja joenrantaa niin omien kuntalaisten kuin muidenkin iloksi ja virkistykseksi. Helsingin kaupungin kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden hallinnassa on tällä hetkellä 26 uimarantaa. Rannoista vuonna 2017 kesäkaudella valvottuja oli 12 ja ne ovatkin kesäisin yksi kaupungin suosituimmista ajanviettopaikoista.

Mutta ovatko uimarannat monipuolisia, dynaamisia, kaikille sopivia viihtymiskeskuksia vai paikkoja, joissa vain uidaan, levätään, makoillaan ja otetaan aurinkoa? Kaikki nämä edellä mainitut toiminnan muodot ovat tietysti tärkeitä asioita nykyisen hektisen elämäntyylin vastapainona, mutta ovatko rannat nykytilassaan ehkä niin liikunnallisessa kuin muillakin tärkeillä elämän osa-alueilla vajaakäytössä? Oman työpanokseni liikuntavirastossa siirryttyä liikunnanohjausosastolta merelliseen osastoon rantoja ”hoitamaan” herää mielessäni usein ajatus: kuinka rannoista saisi monipuolisia ja liikunnallista aktiivisuutta lisääviä kokoperheen viihtymiskeskuksia, jossa niin kuntalainen, ikään ja sukupuoleen katsomatta, kuin ulkopuolinenkin saisi henkiset akkunsa ladatuiksi, mutta samalla olisi mahdollisuus kehittää fyysistä hyvinvointia.

Nyky-yhteiskunnassa kuntalaisille on tarjolla vapaa-ajanvietteeksi koko ajan kasvava määrä erilaisia vapaa-ajanviettopaikkoja ja tapoja. Pitäisikö uimarantojen lähteä mukaan kilpailuun asiakkaista vai kenties erikoistua erityyppisiksi rannoiksi? Olisiko Helsingissä kysyntää rannoille, joissa voisi todella harrastaa monipuolista liikuntaa ja toisaalta rantoja, joissa olisi kaikki palvelut, mutta myös mahdollisuus olla aivan rauhassa? Tulisiko rannoilla järjestää entistä enemmän yleisötapahtumia ja ohjattua ryhmäliikuntaa? Millainen markkina-arvo Helsingin kaupungille ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle olisi, jos rannat olisivat monipuolisessa, aktiivisessa, suuria ihmismassoja liikuttavassa käytössä? Kuinka tulee ottaa huomioon mm. ikääntyvät rannan käyttäjät ja eri kulttuuritaustaiset kuntalaiset? Miten pitkälle mm. ravintolapalveluita tulisi kehittää?

Vuosien varrella rannoilla suoritetusta asiakaskyselystä ilmenee, että rantojen käyttäjillä on selkeitä kehittämideoita, joskin lähes kaikki ideat ja toteuttamiskelpoiset ehdotukset ja pyynnöt rantoja hallinnoiva virasto on jo kokeillut tai toteuttanut. Yhdeksän vuotta rannoilla työskenneltyäni rantojen kehittäminen on asiantuntijalähtöistä ja aionkin opinäytetyössäni etsiä, ideoida ja pohtia mitä moninaisempia asioita rantojen kehittämiseksi. Rantojen kehitys uimarannoista viihtymisspoteiksi näkökulma on nimenomaan siinä, että rannat näyttävät tulevaisuudessa suuntaa mitä kaikkea kaupunkilaisilla onkaan valittavanaan eikä niin että rantojen kehitys laahaa muiden perässä. Pohdintaosuudessa esiin tulevat ideat ovatkin lukijalle tarkoitettuja sysäyksiä, joita kehittämällä, jalostamalla ja ennen kaikkea toteuttamalla helsinkiläinen nauttii enemmän ja voi paremmin. Luonnollisesti ideoita ja näkökulmia kirjoittaja toivoo käytettävän missä tahansa, ympäri Suomea.

2 Käsittelyosa

Nykyiset uimarannat pyrkivät pysymään ajan hermolla kiristyvässä kilpailussa eri ajanviettopaikkojen välillä. Seuraavilla sivuilla lukijalla on oiva mahdollisuus laajentaa käsitystään siitä, kuinka monimuotoinen kokonaisuus uimaranta on, sekä siitä kuinka harhaanjohtava ja vanhanaikainen nimi uimaranta onkaan.

2.1 Uimarantoihin liittyvä taustatieto

Seuraavissa kappaleissa lukijalle selvitetään uimarannan olemusta ja kaikkein tärkeintä eli turvallisuutta sekä uimarantojen historiaa erityisesti Helsingissä. Tämä osuus on perusfaktaa, joka uimarannoista aiemmin tietämättömälle henkilölle avaa portteja kohti rantaa. Uimarantojen historiaosuus on yleissivistävä ja erityisen mielenkiintoinen niille, jotka uimarantojen kanssa tekevät töitä.

2.1.1 Uimarannan määritelmä

Uimaranta on luonnonvaraisella tai rakennetulla rannalla oleva yleiseen käyttöön tarkoitettu uimiseen soveltuva paikka, joka täyttää varustukseltaan nyt määriteltävän vähimmäistason, ja jonka ylläpidosta joku määritelty taho kantaa vastuun. (Uimarantaopas 2005, 4). Tämä on huomionarvoista mm. hoitovastuuta sekä varustelutasoa määriteltäessä.

Uimaranta voi olla julkisyhteisön tai yksityisen tahon perustama ja ylläpitämä. Uimaranta voi liittyä johonkin isompaan kokonaisuuteen kuten leirintäalueeseen tai muuhun matkailuyritykseen ja siihen voi liittyä kahvila- ja ravintolapalveluja. (Uimarantaopas 2005, 4.)

Uimapaikka voi olla mikä tahansa yleisemminkin uimiseen käytetty luonnonvarainen ranta. Mikäli uimapaikalle halutaan ohjata käyttöä, se tulee varustaa ja ylläpitää vähimmäistason mukaisesti, jolloin sitä voidaan kutsua uimarannaksi. Nimestä

huolimatta sekä uimarannan että uimapaikan on täytettävä turvallisuusvaatimukset ja siellä on tehtävä asianmukaiset turvallisuuteen liittyvät tarkastukset. (Uimarantaopas 2005, 4.)

Kuva 1. Uimarantojen sijoittuminen Helsingissä. Pisimmillään helsinkiläisellä on matkaa rannalle alle 8 km.

Talviuintipaikalla tarkoitetaan talvella käytettävää uimapaikkaa tai avantuintipaikkaa. Talviuintipaikalla on oltava pukusuoja. Oleellisinta talviuintipaikalla kuten muillakin uintipaikoilla on turvallisuuteen liittyvän vähimmäisvarustetason saavuttaminen ja sen ylläpidosta huolehtiminen. (Uimarantaopas 2005, 4.)

2.1.2 Viihtymispotti

Viihtymispotti on kirjoittajan nuorison puhekielestä lainaama nimitys paikalle, joka ei erikseen ole rajoitettu millekään tietylle ryhmälle eikä siellä ei ole tarkoitus harjoittaa erityisesti jotain määrättyä toimintaa, vaan ainoastaan chillata ja hengata-viihtyä. Viihtyminen taasen tulee sanasta viihtyä, joka tarkoittaa ”olla hauskaa” tai ”olla huvittunut”. Puhekieleen viihtymispotti tuskin koskaan tulee, mutta tässä kehittämishankkeessa sitä tul-

laan käyttämään uimarannoista, joita työn tekijä omalta osaltaan parhaansa mukaan yrittää monipuolistaa ja saattaa uuteen kukoistukseen. Siis sellaiseksi että paikassa olisi helppoa olla huvittunut ja siellä olisi hauskaa.

2.1.3 Turvallisuus uimarannoilla

Uimarantojen tärkein yksittäinen seikka on niiden turvallisuus. Jotta uimarannalla voi keskittyä olennaiseen eli laadukkaaseen viihtymiseen hyvin hoidetussa ympäristössä rannan ympäristöineen ja muine palveluineen tulee olla ennen kaikkea turvallisia. Tukes, joka valvoo, että palvelun tarjoaja (tässä tapauksessa uimarannan ylläpito) pitää huolta omista rannoistaan muistuttaakin lakisääteisestä huolellisuusvelvollisuudesta.

Turvallisuutta on monen tyyppistä. Huomioonotettavia seikkoja ovat mm. terveyteen liittyvät seikat, jolloin huomioon otetaan, että uimarannalla voi uida sairastumatta veden huonon laadun takia.

Henkilöturvallisuuteen liittyvät seikat ovat asioita, jotka liittyvät uinninvalvontaan, pelastusvälineistöön, ensiapuun ja tietoon kuinka tarvittaessa saadaan apua paikalle. Rakenteellinen turvallisuus edellyttää, että itse ranta, rannalle rakennetut rakenteet ja laitteet sekä rakennukset on tehty ja hoidettu niin että niistä ei ole vaaraa. Liikenneturvallisuus tarkoittaa, että rannan saavuttaminen ja siellä liikkuminen on turvallista.

Rantojen mm. rakentamisessa ja ylläpidossa on lukuisia turvallisuuteen liittyviä seikkoja, joista seuraavassa luettelonomaisesti esimerkkejä. Kaikki nämä seikat tulee ottaa huomioon myös, kun suunnitellaan esim. liikuntavälineiden rakentamista tai ohjattua liikuntaa kuten uinninopetusta:

- veden virtaus
- aallot
- aurinko

- sumu ja kosteus
- veden syvyys ja erityisesti mahdolliset muutokset
- rannan pintamateriaalit
- roskat, erityisesti vaikeasti havaittavat pinnan alla olevat
- veden laatu
- erilaiset luonnon muovaamat ja ihmisen rakentamat pinnat (esim. liukkaus)
- erilaiset vesiliikunta-aktiviteetit kuten purjelautailu ja kite-surfing
- käyttäytymisriskit etunenässä alkoholi.

(International Lifesaving 2005, 11-18.)

Helsingin kaupungin liikuntaviraston ylläpitämillä valvotuilla uimarannoilla (vuoden 2017 kesäkuusta lähtien Kulttuuri -ja vapaa-ajan toimiala) turvallisuusseikat ovat ehdoton ykkösasia ja turvallisuuteen panostetaan vuosi vuodelta yhä enemmän. Esimerkkeinä tästä ovat mm. vuosittain uimakautta varten koulutettavat rantapelastajat, joiden koulutus on erittäin laadukas ja juuri heidän tulevia työtehtäviä silmällä pitäen räätälöity. Myös turvallisuuteen liittyvä välineistö on laadukasta.

Uimarantojen ja uintipaikkojen turvallisuus Tukesin näkökulmasta:

Uimarannat ja uintipaikat ovat kuluttajapalveluja, jotka kuuluvat kuluttajaturvallisuuksilain soveltamisalalle (920/2011). Lain tarkoituksena on ennaltaehkäistä kulu-tustavaroista ja kuluttajapalveluista aiheutuvia terveys- ja omaisuusvaaroja. Lain mukaan kuluttajapalvelua tarjoavan toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, ettei kuluttajapalvelusta aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle.

Huolellisuusvelvollisuuteen kuuluu, että toiminnanharjoittajalla on riittävät ja oikeat tiedot kuluttajapalvelusta, jotta hän voi arvioida siihen liittyvät riskit ja varautua niihin. Toi-

minnanharjoittajan on tunnettava palvelunsa ja hänellä tulee olla riittävä koulutus, kokemus ja muu osaaminen palvelun järjestämiseksi turvallisesti. Huolellisuusvelvollisuuden sisältyy velvollisuus varmistautua myös palvelussa käytettävien välineiden ja rakenteiden turvallisuudesta ja siitä, että palveluun osallistuville kuluttajille annetaan kaikki turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot.

Uimarannan ja uintipaikan tulee olla turvallinen riippumatta siitä, mikä taho – yritys, kunta, seurakunta tai jokin muu – toimii palvelun tarjoajana, tai onko kyseessä ns. EU-uimaranta vai ei. Kuluttajaturvallisuuslain mukainen ylläpitäjän huolellisuusvelvollisuus koskee myös maksuttomia palveluja.

Kuluttajaturvallisuuslakia ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin palveluihin, joita luonnolliset henkilöt tarjoavat muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Vaikka yksityisen henkilön mailla olevaa ranta-aluetta käytetään jokamiehen oikeudella maksutta uimarantana tai uintipaikkana, ei kuluttajaturvallisuuslaki koske maanomistajaa. Jos taas maanomistaja on yhteisö, joka tarjoaa uimarantaa tai uintipaikkaa yleisön käytettäväksi, pidetään sitä lain velvoittamana toiminnanharjoittajana. Vain sellaiset yleishyödyllisten yhdistyksien tms. yhteisöjen vain omille jäsenilleen tarjoamat palvelut, joita ei voida pitää elinkeinotoimintana, eivät kuulu lain soveltamisalan piiriin.

Tukesin verkkosivuilta löytyy yleistietoa palveluntarjoajien velvollisuuksista, mm. onnettomuustapauksista ilmoittamisesta, turvallisuusasiakirjasta, tietojen antamisesta sekä onnettomuuskirjanpidosta.

Oma- ja turvallisuusasiakirja ja riskien arviointi

Oma- ja turvallisuusasiakirja kuuluu uimarannan ja uintipaikan ylläpitäjän huolellisuusvelvollisuuteen. Se on ylläpitäjän itse suorittamaa palveluun kohdistuvaa valvontaa osana ylläpitäjän turvallisuusjohtamis- ja laatujohtamista. Oma- ja turvallisuusasiakirjan tarkoituksena on tunnistaa ja hal-

lita toimintaan liittyviä riskejä sekä varmistaa palvelun turvallisuus. Uimarannan tai uintipaikan omavalvontaan kuuluvat turvallisuusasiakirja, onnettomuuskirjanpito ja vakavista vaaratilanteista ilmoittaminen viranomaiselle sekä säännöllisesti tehdyt omavalvontatarkastukset, huollot ja käyttötarkkailu, joista pidetään kirjaa.

Turvallisuusasiakirja on keskeinen osa ylläpitäjän omavalvontaa. Kuluttajaturvallisuuslaki velvoittaa eräiden merkittäviä riskejä sisältävien palvelujen tarjoajat, kuten uimarantojen ylläpitäjät, laatimaan toiminnastaan turvallisuusasiakirjan. Turvallisuusasiakirjan sisällöstä on annettu erillinen asetus (1110/2011). Tukesin verkkosivuilta löytyy myös mallipohja turvallisuusasiakirjaksi.

Uimarantojen ja uintipaikkojen turvallisuusjärjestelyiden tulee perustua riskinarviointiin. Riskien arvioinnissa tunnistetaan, mitä vaaroja toimintaan liittyy, missä tilanteissa vaaroja voi esiintyä ja millaisia tapaturmia tai onnettomuuksia toiminnassa voi tapahtua. Arvioinnin pohjalta toteutetaan toimenpiteitä vaarojen poistamiseksi, riskien pienentämiseksi ja tapaturmien ennaltaehkäisemiseksi sekä luodaan valmiudet toimia mahdollisissa onnettomuustilanteissa. Kirjallinen riskien arviointi tulee sisällyttää osaksi turvallisuusasiakirjaa. Riskien arvioinnin ja hallinnan avulla voidaan suunnitelmallisesti ennaltaehkäistä mahdollisten tapaturmien ja onnettomuuksien syntymistä.

Uimarannan valvonta

Osana huolellisuusvelvollisuutta uimarannan tai uintipaikan ylläpitäjän tulee määrittää rantavalvonnan tarve, valvojien määrä ja paikallaoloaika. Valvonta-aika tulisi määrittää riittävän pitkäksi ottaen huomioon mm. usein ruuhkaiset ilta-ajat ja viikonloput. Uimarannan ylläpitäjän tulisi myös varautua reagoimaan ripeästi muuttuviin olosuhteisiin ja miettiä ennalta toimintamallit rantavalvojien määrän tai paikallaoloaikojen muuttamiseksi, jos esim. pitkään jatkuvista helteistä johtuen rantaa käytetään huomattavissa määrissä vielä pitkälle syksyyn.

Rantavalvonnan osalta keskeistä on, että valvojat ovat päteviä ja he keskittyvät valvonta-tehtävään muiden tehtävien häiritsemättä. Rantavalvojien tulisi olla täysi-ikäisiä, sillä he ovat vastuussa muiden ja omasta turvallisuudesta vaativissa olosuhteissa. Valvojien tauoksesta ja taukojen hoitamisesta on tarpeen huolehtia siten, ettei valvonta häiriinny. Sen lisäksi, että rantavalvojat luovat läsnäolollaan turvallisuutta korostavaa ilmapiiriä, valvovat he myös ranta-alueen ja varusteiden kuntoa ja ennaltaehkäisevät onnettomuuksia.

Vaikka uimarannoilla esiintyvät riskit ovat osin samoja kuin uimahalleissa ja maauima-loissa, ovat ne monin paikoin huomattavasti suurempia. Siksi ne asettavat myös ranta-valvontahenkilöstölle erityisiä vaatimuksia. Uimarannoilla ja uintipaikoilla riskiä voivat kasvattaa mm. valvottavan alueen laajuus ja muoto (esim. pitkä rantaviiva, taikka jyrkästi syvenevät tai liukkaat ja kallioiset rannat), veden virtaukset ja sääolosuhteiden vaihtelu, voimakas aallonmuodostus (laiva- tai vene-reittien lähistöllä), mahdollinen suuri yhtäai-kainen kävijämäärä, ilkeä ja järjestyshäiriöt, uimarannan tarjoamat muut palvelut ja rakenteet (hyppytornit ja laiturit) sekä pelastustoimien haasteellisuus luonnonvesissä (ku-ten veden sameus ja huono näkyvyys).

Valvonnasta ja valvonta-ajoista tai toisaalta valvonnan puuttumisesta tulee ilmoittaa sel-keästi rannan ilmoitustauluilla ja muualla, missä rannasta tai uintipaikasta annetaan tie-toja, esim. verkkosivuilla. Myös tilapäiset esim. sairaudesta johtuvat puutteet tai muuten poikkeuksellinen valvontatilanne tulee ilmoittaa mahdollisimman selkeästi kuntalaisille.

Pelastusvälineet

Uimarannoilla ja uintipaikoilla tulee olla kokoonsa ja käyttöasteeseensa nähden riittävästi pelastusvälineitä. Pelastusvälineiden on oltava tarkoitukseen sopivia. Pelastusvälineiden kuntoa on tarkkailtava säännöllisesti ja osana ylläpitäjän omavalvontaa pelastusvälineistä on tarpeen pitää huolto- ja tarkastuspäiväkirjaa.

Uimarannan tai uintipaikan vähimmäisvarusteena on asianmukainen pelastusrengas, jossa on heitonaru. Pelastusrenkaita on oltava rannalla riskinarviointiin perustuen tarpeeksi ja riittävän tiheästi. Riskinarvioinnissa tulee huomioida rannan ominaispiirteet, kuten rantaviivan pituus ja rannan muodot sekä siellä olevat rakenteet (kuten hyppytornit). Pelastusrengas ripustetaan näkyvälle paikalle veden läheisyyteen.

Valvotuilla rannoilla rantavalvojan käytössä on oltava lisäksi pelastusvene tai -lauta. Niitä suositellaan myös valvomattomille rannoille. Rantavalvonnan perusvarustuksiin kuuluu lisäksi ensiapupakkaus.

Ylläpitäjän on varauduttava ilkivaltaan ja tarvittaessa korjattava tai korvattava uusilla huonokuntoiset pelastusvälineet. Rannalla, jota yleisesti käytetään uinti-paikkana, tulee jatkuvasti olla asianmukaiset pelastusvälineet. Pelastusvene tai -lauta ei saa olla lukittuna. Pelastusvälineitä ei saa poistaa rannalta, vaan mahdolliseen ilkivaltaan on varauduttava muilla keinoin.

Rakenteet

Uimarannoilla ja uintipaikoilla olevista rakenteista ei saa aiheutua vaaraa. Rakenteita ja niiden kuntoa tulee tarkkailla ja viat on korjattava tai vaarallisiksi muuttuneet rakenteet on poistettava. Osana ylläpitäjän omavalvontaa rakenteista on tarpeen pitää huolto- ja tarkastuspäiväkirjaa.

Eriyisesti veteen sukeltamiseen käytettävien rakenteiden osalta on tarkkailtava, että veden syvyys on hyppy- ja sukelluspaikkojen alla riittävä. Jos vesi ei ole tarpeeksi syvää, on siitä varoitettava ja hyppääminen laiturilta kiellettävä. Varoituksen tulee olla selkeästi näkyvillä hyppypaikkana käytettävän rakennelman yhteydessä. Riskin arviointiin perustuen hyppääminen on tarvittaessa muutoinkin estettävä, kuten sulkemalla pääsy hyppytorneihin.

Mikäli jotakin rakennetta ei ole turvallista käyttää tiettyinä aikoina, esim. korjaustöiden vuoksi tai valvonta-ajan ulkopuolella, sen käyttö tulee olla tehokkaasti estetty. Pelkkä opastetaululle laitettu ilmoitus laiturin, hyppypaikan, liukumäen tai muun rakennelman käyttökiellosta ei riitä. Myös ilkivaltasta on varauduttava, ja esim. laiturien päätyjä ja hyppytornien alastuloalueita on tarkkailtava säännöllisesti veteen upotettujen, vaaraa aiheuttavien esineiden varalta.

Avun hälyttämisohjeet ja tietojen antaminen rannalla kävijöille

Uimarannalla on oltava selvästi näkyvillä, ilmoitustaululla tai muulla opastetaululla, ohjeet avun hälyttämiseksi ja tieto uimarannan tarkasta sijainnista, jotta apua osataan tarvittaessa ohjata oikeaan paikkaan. GPS-koordinaatit ja katuosoitteet löytyvätkin kaikilta Helsingin rannoilta

Avunhälyttämisohjeiden lisäksi uimarannoilla ja uintipaikoilla tulee antaa kävijöille kaikkisellainen tieto, joka on tarpeen vaarojen välttämiseksi ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi. Tällaisia ovat erityisesti rannan tai uintipaikan ominaispiirteisiin liittyvät tiedot sekä tiedot veden syvyyksistä laiturien päissä, varoitukset nopeasti syvenevästä rannasta tai voimakkaista virtauksista ja muut sellaiset tiedot, joita ihmiset tarvitsevat voidakseen arvioida paikkaan liittyviä riskejä ja osatakseen toimia siten, ettei vaaraa aiheudu.

Tiedot tulee antaa selkeästi ja ymmärrettävästi. Eräät tiedot on syytä antaa ilmoitustaulun lisäksi niissä paikoissa, joihin turvallisuuden kannalta olennainen tieto kohdistuu, kuten veden syvyyden merkinnän tulisi olla näkyvillä laiturin tai muun hyppyalustan kohdalla. Vastaavasti uima-alueen rajat tulisi merkitä kirkkaanvärisillä, selvästi erottuvilla poijuilla, jotta uimarit eivät eksy veneilyväylälle tai veneilijät uima-alueelle.

Valvotuilla uimarannoilla ja uintipaikoilla rantavalvojien ja valvontapaikkojen on syytä erottua selvästi ja yleisölle tulee viestiä rantavalvonnan paikallaolosta ja siitä, mihin alueeseen valvonta kohdistuu. Tämä tapahtuu mm. jokapäiväisin kuulutuksin.

Valvonnasta ja muista uimarannan tai uintipaikan turvallisuuteen liittyvistä tekijöistä on hyvä tiedottaa myös ylläpitäjän verkkosivuilla.

http://www.tukes.fi/Tiedostot/Kuluttajaturvallisuus/Uimarantojen_yllapitajat_17042015.pdf 8.9.2017

Kuva 2. Pikkukosken uimaranta Vantaanjoen rannalla.

Aarnio Jalmari, Valokuvaaja 1970–1979

Helsingin kaupunginmuseo

Kuvassa oleva liukumäki on jouduttu poistamaan turvallisuussyistä. Myös hyppytelineet, jotka ovat viihdyttäneet rannallakävijöitä vuosikymmeniä, on poistettu nimenomaan turvallisuusseikkoihin vedoten.

Kuva 3. Hietaranta nuorison miehittämänä. Turvallisuusriski on suuri, kun yhdistetään alkoholi, vähäinen elämäkokemus, kylmä vesi ja uiminen.

2.1.4 Helsingin kaupungin uimarantojen historia

Uimarannat ovat aina kuuluneet olennaisena osana Helsinkiin. Ne ovat olleet ja ovat edelleen tärkeitä vapaa-ajanviettopaikkoja, kokoontumiskeitaita ja joillekin jopa liikunta- paikkoja. Menneinä vuosina uimarannat olivat niitä harvoja paikkoja, joissa kaupunkilaiset kokoontuivat pitämään hauskaa ja mikä tärkeintä, ilman mitään maksua. Nyky-yhteiskunnassamme elämysten ja nautinnon hakeminen on entistä helpompaa ja uimarannat ovatkin jääneet asemaan, jossa niiden on todella taisteltava kuntalaisten vapaa-ajasta. Uimarantojen syntyhistoriaa on kaivettu Helsingissä moneen otteeseen ja Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisussa Uimarannat Helsingissä (Monica Gorbatov) kerrotaankin mm. ”Uimarannat ovat syntyneet joko vahingossa kuten Hietaranta tai ne ovat siihen tarkoitukseen rakennettuja kuten Aurinkolahti. Uimarannat ovat syntyneet paikkoihin, jotka ovat uintiin soveltuvia ja jonne ihmiset ovat kerääntyneet nauttimaan uimi-

sesta ja rannalla olemisesta. Ne ovat myös ilmeisesti muodostuneet jonkin muun toiminnan yhteyteen, kuten viljelypalsta-alueelle tai siirtolapuutarhan yhteyteen kuten Pakilassa. Vuonna 1958 Helsingin kaupungin terveystoimisto aloitti uimarantojen säännöllisen valvonnan. Jätevesien puhdistamisen ansiosta Helsingin rantavesien hygieeninen laatu parani. Rantavesien laatu kuitenkin huononi 1960-luvulla.”

Uimarantojen historia Helsingissä on monivaiheinen ja erityisen mielenkiintoinen ja onneksemme menneiltä vuosikymmeniltä on tallentunut niin kuvaa kuin sanaakin. Seuraavilla sivuilla sukellamme historian aaltoihin ja laajennamme käsitystämme uimarantojen merkityksestä helsinkiläisille.

Helsingin kaupungin uintihistoriaan kuuluvat olennaisena osana uimalaitokset, joita rakennettiin 1800-luvun alussa aluksi ylempien kansanluokkien käyttöön. Vuoden 1870 jälkeen kaupunki alkoi rakentaa kaikelle kansalle kohdistettuja uimalaitoksia. Vuosisatojen 1800 ja 1900 vaihteessa viimeisetkin kuitenkin purettiin saastuneen meriveden takia.

Kaupunkilaiset viettivät 1800-luvulla paljon vapaa-aikaansa kansanpuistoissa, joihin tehtiin päivä- tai puolipäiväretkiä. Näihin alettiin perustaa uimarantoja jo 1800-luvun lopulla. Ensimmäiset uimarannat perustettiin Seurasaareen ja Korkeasaareen.

Kuva 4. Humallahden uimalaitos 1920 -luvulla

Helsingin ympäristökeskuksen verkkosivuilla kesällä 2007 kerätystä tarinoista ja muistoista tähän on valittu muutama mukaansatempaava ja kenties haikeitakin muistoja herättävä kuvaamaan tunnelmia vuosikymmenten takaa. (Ympäristökeskus 2008.)

Tarinoista on otettu osia, joissa kuvataan mm. rannan palveluita:

Nimimerkki Jedda:

”...jorolava oli duunattu bilekondikseen, randsumpan gamloist ratsuist kasattu kokko vanttas stidi. pomttonilaisiga ja liukumäki oli jo jorpakos. Rekis jokune jannu veti leukaa lämpimiksee, et friidut hogais kovan kondiksen noin jatkoja ajatellen. Juhannuksen jälkeen randsus börjas simmaskole. Joka kerta me enste braijattii sannal tervapataa tai felkkist, ja sit oli kuivatreeninä rinulii. Muutaman viikon pääst mä nettosin elämän ekan spettarin:

molin simmannu kymmenen metrii vapaalstailil. Suulperii me otetti niemenkärjen toisel puolel venelaisigal, ja siel nahkla kärtsäs tosi sassiin, ja mutsi smörjas Niveal.”

Nimimerkki Kristiina Soljenkari:

”...Aikuistuttuani vielä muutaman vuoden muutin ihan oikeasti Helsinkiin. Jatkoin uinti-harrastustani mutta enimmäkseen uimastadionilla hypellen. Eräänä Helsinki-päivänä in-nostuin sitten menemään pitkänpitkästä aikaa Hietarannalle, järjestettiinhan siellä kon-serttitapahtuma kaikenlaisine yleisölle avoinna olevine kilpailuineen. Ilmoittauduin niin Rantatyttö-kuin Teräsmies-kisaan, koska aikataulun mukaan ehdin osallistua molempiin. Hieman alamittaisena ja ylikypsänä Rantatyttö-ehdokkaana keikistelin lavalla, ja muis-taakseni ainoana teräksisenä naisena juoksin hiekassa ja kauhoin aallokossa vaaditut mat-kat.”

Kuva 5. Nuorisoa rannalla. Kuvassa myös hälytyskello, jota soitettiin, kun kyseessä oli hätätapaus esim. mahdollinen hukkumistapaus.

Kannisto Väinö, Valokuvaaja 1940–1950

Helsingin kaupunginmuseo

Nimimerkki Riitta-Anneli:

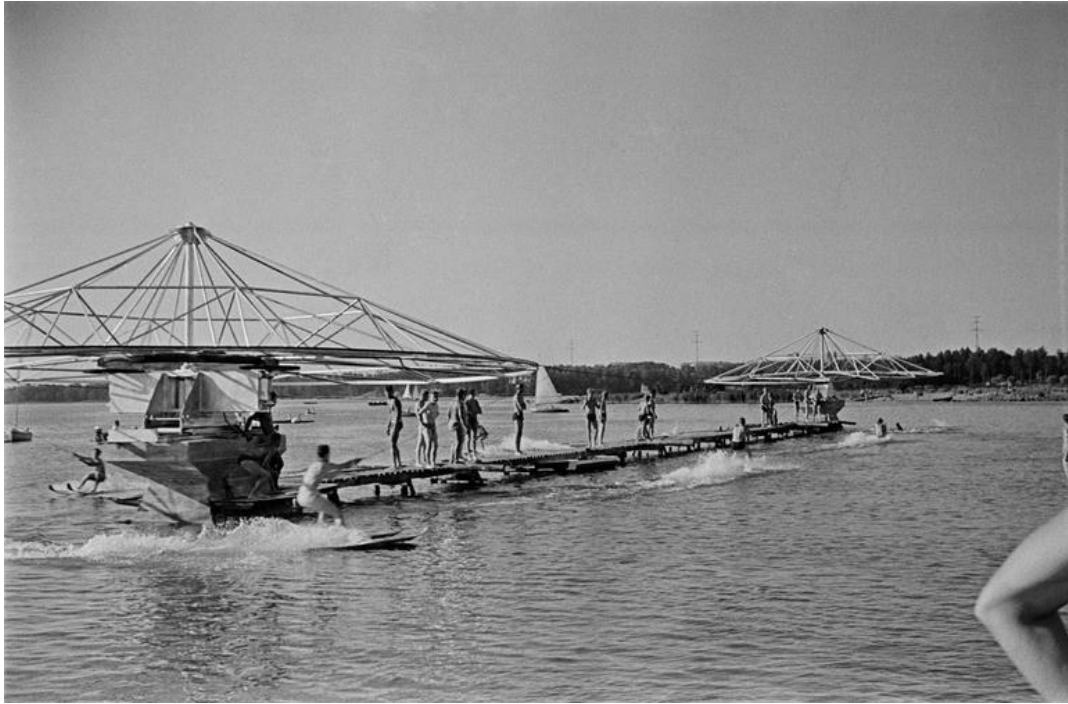
”...miten olikaan ihanaa-ihan tuosta vaan suitsait sukkelaa-sujauttaa kotona uimapuku päälle, pyyhe kassiin ja kävellä äidin kanssa läpi ihastuttava, vehmaa metsikön ja sukeltaa sen hämärästä lopulta niitylle, jonka läpi johti kapoinen polku Puotilan rantaan. Meren raikas tuoksu on jäänyt mieleeni, samaten suhiseva kaislikko ja rannan hienojakoinen hiekka. Se oli kuin samettia ja veden tuntumassa oli ihan istua ja tunkea jalkansa viileään, kosteaan hiekkaan ja huuhdella se pois käsipohjaa uiden. Osallistuin 22.6.-12.8.1964 Helsingin Kaupungin Urheilu- ja retkeilytoimiston järjestämään kesävirkestystoimintaan, ja siihen kuului Puotilan rannalla pidetty uimakoulu. Opettajan johdolla me pienet tassutelimme vettä ympäriinsä ja puhalsimme vettä kämmeniltämme. Muistan miten pelottavaa oli laittaa kasvot veteen ja puhaltaa ilmaa keuhkoista veteen.”

Nimimerkki Aaltonen:

”...Kukaan meistä ei enää ui Suomenlahden vedessä, mutta olemme hiihtäneet rannalta Karpinselkää ja Vartiosaarta ympäri. Rannan alkutalvi jäätymisineen ja kevättalvi sulamisineen innostaa ystäviäni. Ehkä uimarantojen merkitys muuntuu hitaasti ympärivuotiseksi? Nykyinen kahden kuukauden kausi on haaskausta.”

Nimimerkki Eija Jerjomin:

”...hiekkarannan päivään kuului myös painonnostajien touhujen seurailu. Pojat ja miehet siellä painoja nostelivat ja rekillä kieppuivat.”

Kuva 6. Hietaranta (Hietaniemen uimaranta), vesikaruselli.

Kannisto Väinö, Valokuvaaja 1951

Helsingin kaupunginmuseo

Tällainen rakennelma vesihiihtäjineen ei läpäisisi nykyisiä turvallisuusnormeja ja jouduttaisiin oitis sulkemaan ja poistamaan perusteluina: turvallisuusriski. Mieleen tuleeekin, että ollaanko turvallisuusajattelussa menty jo liian pitkälle.

Nimimerkki Martti Hyle:

”... teki mieli mennä Mustikkamaalle uimaan. Rahaa ei ollut vesibussiin. Mennään uimalla, päätettiin. Veka ei osannut uida, joten päätimme ottaa kuorma-auton sisärenkas mukaan. Kuliksesta uimalla yli, Veka ja vaatteet renkaan päälle vetäen ja työntäen, päästiin sinne ja takaisin. Veka oppi sillä keikalla uimaan.”

Kuva 7. Uimaopetusta Ursinin uimalaitoksella. Kuva: Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Nimimerkki Pentti Hämäläinen:

”...1938-1944 uimarannalla oli hieno pukusuojarakennus, niin hieno, että aluksi sinne meno ujostutti. Uimarannalla oli uimalaituri, jossa oli ponnahtuslauta eli ponnari. Myös voimistelutelineet, kuten rekit, renkaat ja nojapuut oivat ahkerassa käytössä. Olimme rannalla melkeinpä joka päivä aamusta iltaan ja harjoittelimme taitovoimistelua kilpaillen siitä, kuka ensimmäisenä oppii uuden liikkeen. Toisinaan saimme ihailta huippuvoimistelijoiden suorituksia. Joskus 1940-luvulla tuli lentopalloharrastus Suomeen ja myös hietaniemen uimarannalle hankittiin tolpat ja verkko. Kenttä oli alusta alkaen suuressa suosiossa ja pelaamaan pääsemiseksi noudatettiin haastesysteemiä. Helsinki oli sota-aikana 1940-1950 suosittu sotilaiden lomakaupunki. Kesäisin Hietaniemen uimaranta oli sotilaiden suosiossa ja väentungos oli valtava. Uimarannan kukoistusaikaa jatkui vielä 1950-luvulla, jolloin mm. rakennusmestari Kauko Holma rakennutti yksityisen, kerhokäyttöön

tarkoitettuna vesihiihtokarusellin. Sodan päätyttyä kovaääninen musiikki rannan kaiuttamista kiellettiin sankarihautausmaahan takia.”

Edellä kerrotuista tarinoista saa kuvan, kuinka rannat, uiminen ja esim. voimistelu olivat lapsille ja nuorille tärkeitä asioita – asioita, jotka tekivät Helsingistä stadin. Rannat ja uiminen olivat sotien jälkeen, aikana jolloin rahaa ei ollut tuhlattavaksi, lähes ainoita maksuttomia huvittelukeitaita. Olisikohan aika palauttaa rannoille niiden ansaitsema paikka helsinkiläisten vapaa-ajanviettokohteena ja samalla lisätä kuntalaisten mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa joko ohjatusti tai omaehtoisesti? Millaisia palveluita tulisi rannoille lisätä, jotta niissä säilyisi monien kaipaama luonnonrauha?

2.2 Uimarantojen palvelut

Uimarantojen palvelut voivat lukijan mielestä olla varsin rajalliset, mutta luettuaan alla olevat alaotsikot ja niiden alta selvitykset eri palveluista lukijalle paljastuu varsin monipuolinen kokonaisuus, jonka voi huonolla johtamisella ja huoltotyöllä pilata tai pahimmassa tapauksessa se voi johtaa vaaratilanteisiin tai vastaavasti se voi muodostaa hienon, toimivan kokonaisuuden, jota voi hyvällä tahdolla kutsua viihtymiskeiteiksi tai viihtymisspotiksi.

2.2.1 Liikuntavälineet ja kentät

Liikuntavälineitä on ollut uimarannoilla niin kauan kuin itse uimarantojakin on ollut olemassa. Onhan itse uimarantakin, jos ei liikuntaväline, niin ainakin paikka jossa esim. uida. Uimarantaa voidaan käyttää mitä moninaisempiin liikunnallisiin tarkoituksiin, mutta huomioitavaa on aina se vastuu, jonka kantaa kohteen ylläpitäjä eli tässä tapauksessa kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalvelut. Uimarantojen sisälle, niiden liepeille ja lähetyville on rakennettu lukuisia liikuntaan tarkoitettuja kenttiä kuten: Beach volley-kenttä, koripallokenttä, petanque kenttä, kyykkäkenttä, käsipallokenttä ja beach-jalkapallokenttä. Näiden kenttien lisäksi erilaiset kuntoilupisteet ovat viime vuosina nykyaikaistuneet ja monipuolistuneet merkittävästi.

2.2.2 Leikkivälineet

Leikkivälineitä on ollut uimarannoilla niin kauan kuin miesmuisti kantaa. Suosituimpia niistä olivat menneinä vuosina keinut, karusellit ja liukumäet. Vuosikymmenten kuluessa leikkivälineiden valikoima on laajentunut huomattavasti ja nykyään erilaiset kiipeilytelineet, kiipeilylaivat ja muut liikunnallista aktiviteettia lisäävät leikkivälineet ovat suuressa suosiossa. 1990-luvun lopulla ja 2000-luvulla on erilaisia turvallisuusstandardeja kiristetty ja nykyään onkin oltava erityisen tarkkana millaisia leikkivälineitä sijoittaa rannalle. Useista vanhoista, toimivistakin, lasten suosikkivälineistä on ollut pakko luopua, kun ne eivät enää täytä turvallisuusnormistoa. Huomionarvoisaa on myös se, että leikki- ja kuntoiluvälineitä saa sijoittaa rannalle lähekkäin, ellei niiden välissä ole jokin este esim. aita.

2.2.3 Pukukopit

Jokaisella Helsingin uimarannalla on huoltorakennuksessa tai ”kylmänä” pukeutumiskoppi tai -suoja, jossa kukin rannan käyttäjä voi katseilta suojassa vaihtaa vaateustaan esim. uima-asun ylleen. Isoimmilla rannoilla nämä paikat on osoitettu sukupuolen mukaan.

Väärin käytettyinä nämä kopit ovat ”oiva paikka” harjoittaa ilkivaltaa (polttaminen, tägit, graffitit ja ulostaminen).

Kuva 8. Pakilan uimarannan pukukoppi ja vieressä Bajamaja kehikkoineen.

2.2.4 Suihkut

Kaikilla Helsingin uimarannoilla on suihkut ja viidellä rannalla suihkut antavat lämmintä vettä. Muilla rannoilla vesi on ns. kesävesi, joka kytetään säiden salliessa (huomioidaan keväällä putkien jäätymisvaara). Syksyisin, usein lokakuussa, kesävedet kytetään pois. Suihkut ovat kesäkausina ahkerassa käytössä ja mm. sinilevän lisääntymisen takia ensiarvoisen tärkeitä. Kesävesien kytkeminen pois ja uudelleen päälle on työläs operaatio, johon ammattimiehelläkin menee pari viikkoa.

Kuva 9. Rastilan uimarannan suihku

2.2.5 Ilmoitustaulut ja opasteet

Jokaiselle uimarannalle Helsingissä löytyvät opasteet, jotka johdattavat kuntalaiset ja erityisesti pelastusajoneuvot rannalle. Uimarannoilla sijaitsevat ilmoitustaulut ovat yksinkertaisin symboleineen täynnä informaatiota, jonka pääpaino on turvallisuudessa. Ilmoitustauluille kiinnitetään kerran kahdessa viikossa uimakaudella uusin testausseleste, joka kertoo ko. rannan uimaveden puhtaudesta.

Ilmoitustauluilta ilmenee mm:

- Rannan nimi
- Rannan osoite(koordinaatit)
- Kartta, josta ilmenee eri palveluiden sijainti
- Pelastusohjeet
- Koira-, lasi- ja lintujen ruokintakiellot

- Rannan hallinnoijan (Liikuntavirasto) yhteistiedot
- Rannan järjestyssäännöt

Kuva 10. Hietarannan länsipäädyn ilmoitustaulu

2.2.6 Muu kiinteä omaisuus

Grillit:

Helsingin kaupungin uimarannoilla järjestystä ohjaa järjestyssääntö, joka kieltää avotulen tekemisen: tulentekeo on sallittu vain tarkoitukseen rakennetuissa keittokatoksissa. Lause järjestyssäännöissä on tältä osin vanhentunut, sillä kaikki keittokatokset on jo vuosia siten poistettu rannoilta- lähinnä ilkvallan ja ylenpalttisen roskaamisen takia. Rannoilla on kuitenkin mahdollisuus grillata ruokaa ko. tarkoitusta varten tehdyissä grilleissä, joita sijaitsee Kallahden uimarannalla kolme kappaletta. Ko. grillit ovat ahkerassa käytössä.

Kiinteitä grillejä Helsingin uimarannoilla kesällä 2017 on enää Kallahdenniemen uimarannalla, jonne on sijoitettu hiilillä lämmitettäväksi tarkoitettuja grillejä kolme kappaletta. Nämä grillit ovatkin erittäin suosittuja ruuanlaittokohteita ja ne ovat erityisesti maahanmuuttaneiden suosiossa. Grillit keräävät ympärilleen myös runsaasti häiriökäyttäytymistä ja sen tähden niitä onkin purettu monelta rannalta.

Penkit, tasanteet ja tasot:

Penkkejä ja eri materiaalista rakennettuja istumiseen tarkoitettuja tasoja rannoille on sijoitettu tasoisesti, jolloin kuntalainen voi halutessaan hieman levähtää tai muutoin nauttia merimaisemasta istuvaltaan. Erityistä suosiota ovat osoittaneet nojalliset penkit ja ns. pirttipenkkipöytäyhdistelmä. Ko. penkit ovat usein ilkevällään kohteena palaahan maallatu ja kylästetty puukin lämpimästi viilenevässä illassa...

Pysäköintipaikka:

Kaikille uimarannoille on pyritty luomaan riittävästi pysäköintipaikkoja, mutta auringon paistaessa lämpimästi paikkoja on auttamattomasti liian vähän. Suurimman osan vuodesta pysäköintipaikat ammottavat kuitenkin tyhjiyttään. Erityisesti keskustan rannoilla pysäköintiongelma onkin hälyttävä ja kaupungin eri tahot suosivat ja suosittelevakin liikumista julkisilla kulkuneuvoilla tai lihasvoimalla.

Hengenpelastusvälineet:

Hengenpelastusvälineet muodostavat henkilöturvallisuuden selkärangan uimarannoilla. Tarkoituksenmukaiset välineet luovat niin pelastajalle kuin rannan käyttäjillekin luotettavan kuvan rannan ylläpidosta. Hengenpelastusvälineisiin sisältyy mm. pelastusrenkaat, heittoliinat, snorkkeli ja maski, räpylät, pilli, pelastuspatukka ja pelastuslauta.

Palvelut liikuntarajoitteisille:

Helsingissä, Suomen pääkaupungissa on 631 000 asukasta (22.10.2018), joista vammaisia on n. 15%. Vammaisjärjestöjen kehitysyhteistyöyhdistys FIDIDAn ohjelmasuunnittelija Juha Valta tiivistääkin asian: ”Lähtökohtamme on, että vammaisille ihmisille parempi yhteiskunta on parempi kaikille.” (<https://www.kepa.fi/uutiset-media/uutiset/tutkimus-maailmassa-yli-miljardi-vammaista>). Terveysten ja hyvinvoinnin laitos kertoo tilanteen olevan seuraava: ”Vammaisuutta on perinteisesti tarkasteltu lääketieteellisenä kysymyksenä ja sosiaalipoliittisena ongelmana, joihin yhteiskunta on vastannut yksilöön kohdistuvilla toimenpiteillä.

Vammaisten henkilöiden oikeuksia painottava näkökulma on 2000-luvulla siirtänyt vammaispolitiikan painopisteen toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on varmistaa vammaisten henkilöiden yhteiskunnallinen osallisuus ja yhdenvertaisuus. Vammaiskysymykset eivät kuulu pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon sektorille, vaan asioita valtavirtaistetaan kaikille elämänalueille.

Kehityskulkua viitoittaa YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, joka tuli Suomessa voimaan 10.6.2016. Vammaissopimuksen lisäksi Suomen perustuslaki ja yhdenvertaisuuslaki turvaavat vammaisten kansalaisten syrjimättömyyttä.

Eriarvoisuus näkyy esteinä ja syrjivinä käytäntöinä

Viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana vammaisten asema yhteiskunnassa on parantunut palveluiden kehittymisen myötä. Yhteiskunnasta on tullut vähitellen myös esteettömämpi ja saavutettavampi. Tästä huolimatta vammaiset ihmiset kohtaavat jokapäiväisessä elämässä useita esteitä, syrjiviä käytäntöjä ja sosioekonomista eriarvoisuutta.

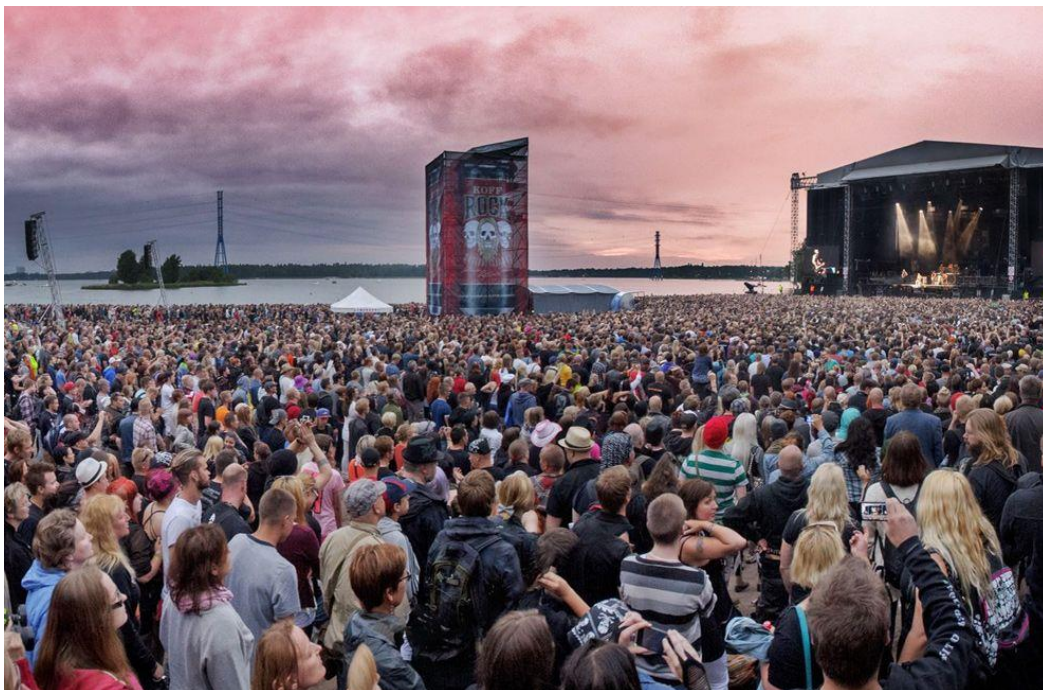
Tämän lisäksi moniperusteinen syrjintä ja eriarvoisuus voi lisätä haasteita arkipäivään. Kielellistä vähemmistöä edustavat ja muut hauraat vammaisryhmät syrjäytyvät palveluista ja sitä myöten yhteiskunnasta vielä muita useammin.

Yhteiskunnan rakenteelliset esteet ja vallitsevat asenteet rajoittavat edelleen vammaisten ihmisten itsenäistä suoriutumista, itsemääräämisoikeutta ja yhteiskunnallista osallisuutta kaikkina ikäkausina.” (<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/vahemmistot/vammaisuus>)

Helsingissä tilanne esteettömän uinnin kohdalla on järkyttävän huono. Helsingissä ei ole yhtään(nolla) uimarantaa, joka olisi tarkoitettu liikuntarajoitteisille ja olisi käyttökelpoinen. Kuinka Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala voi kulkea pystypäin, kun tilanne on näin huono? Kysymyksen voi esittää samoin kuuluvaksi ympäri Suomea.

Konsertit:

Uimarantojen vetovoimaisuuden ovat havainneet kaikki ne, jotka ovat siellä käyneet auringon lämmittäessä kesäpäivää. Myös konserttien järjestävät ovat tämän havainneet ja Hietarannan uimarantaa onkin rakennettu niin että maailmanluokan megatähtiä onkin nähty siellä lähes joka vuosi.

Kuva 11. Rock the beach -konsertti Hietarannassa 2016

2.2.7 Henkilökunta

Helsingin kaupungin nykyisten uimarantojen toimivuudesta, turvallisuudesta ja viihtyvyydestä vastaa monipuolinen henkilöstö, jonka rungon muodostavat vakinaisessa työsuhteessa olevat työntekijät ja sen lisäksi tärkeät kausityöntekijät. Henkilökunta muodostuu ryhmästä, johon kuuluvat tiimiesimies, kesäesimiehet, huoltotiimi, rantapelastajat ja Siisti Kesä-hankkeen kautta palkattavat siivoustyötä tekevät.

Rantapelastajat:

Rantapelastajat ovat rannoilla avainasemassa rannan turvallisuuden ja viihtyvyyden ylläpitäjinä. Heidän läsnäolonsa on rannoilla välttämätön, jotta jokainen rannalle saapuva

kokisi itsensä tervetulleeksi ja olonsa turvalliseksi. Rantapelastajan työtehtäviin kuuluu rannan turvallisuudesta huolehtimisen lisäksi mm. siivous -ja huoltotehtäviä. Rantapelastajien työtehtäviin vaaditaan minimissään 18 v. ikä, hyväksytysti suoritettu uimavalvojan testiuinti sekä vähintään voimassa oleva EA1- kurssi.

Rantapelastajakurssi antaa valmiudet ihmishengen pelastamiseen suomalaisilla rannoilla. Kurssilla perehdytään rantapelastajan työhön monipuolisesti. Kurssi on tarkoitettu henkilöille, jotka työskentelevät tai tulevat työskentelemään rantapelastajana uimarannoilla.

Siisti kesä -kausityöntekijät:

Siisti kesä! -hanke tarjoaa 16 -20-vuotiaille nuorille kesätyöpaikan kaupungin puhtaanapidon parissa. Hankkeen työntekijät pitävät puistot, aukiot, kadunvarret sekä liikunta- ja uimapaikat siistinä. Pääsääntöisesti Helsingin uimarannoille on palkattu joka kesä n. 30 yli 18v. täyttäneitä nuorta. Lähes jokaisella kaupungin uimarannalla on ollut viime vuosina oma siistijänsä. Työ on ollut tekijöidensä mukaan mieluisaa ja palautteen perusteella se on otettu vastaan avosylin.

Huoltoryhmä:

Huoltoryhmä koostuu kahdesta pakettiautosta ja 3-5 henkilöstä joista 2-3 on vakituisessa työsuhteessa Helsingin kaupunkiin. Loput työntekijät on valikoitu runsaasta hakijatarjonnasta kausityöntekijöiksi yleensä n. kolmeksi kuukaudeksi. Huoltoryhmän ongelmana kesäkaudella on vakituisen henkilökunnan lomat, joita halutaan pitää säiden ollessa suosiollisia kesän viettoon. Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että juuri silloin olisi työpäikällä vuoden kiireisin aika ja osaaville käsille olisi töitä runsain mitoin.

Esimiehet:

Helsingin kaupungin uimarantojen esimiehinä on ollut liikuntapaikkamestari ja saaristopäällikkö apunaan kesäkaudeksi palkattu kesäesimies, joka on liikuntaviraston henkilökuntaa, mutta omassa työssään jossain muualla kuin merellisissä palveluissa. Uuden organisaation myötä edellä mainittu toimintatapa on purettu ja rannoista vastaa lähiliikuntayksikkö ja sen päällikkö. Hänen alapuolellaan organisaatiossa on tiimiesimies ja 2-3 kesäesimiestä. Tällainen organisaatio oli käytössä ensimmäisen kerran kesällä 2017.

Ulkopuoliset vuokralaiset:

Veden äärellä sijaitsevat kaupungin omistamat maakaistaleet, joita hallinnoi Liikuntavirasto, ovat houkuttelleet mitä moninaisempia yrittäjäkokelaita rannoille tienestien toivossa. Pienimuotoinen byrokraatia ei ole ollut yritteliäisyyden esteenä, mutta korvaus, jonka kaupunki vaatii, on usein kohtuuton. Halukkaita yrittäjiä on silti joka vuosi. Seuraavassa muutamia yleisimpiä yritteliäisyyden muotoja:

- Hierontapalveluita halutaan tarjota rannan käyttäjille kaukomaiden tapaan.
- Marjanmyyntiä on kokeiltu viime kesinä heikolla menestyksellä - halukkaita yrittäjiä silti riittää.
- Esittely ja promoaminen on nykypäivän markkinointia, ja mikäpä olisi parempi paikka esitellä esim. aurinkorasvaa tai iltabileitä kuin runsaasti kansoitettu uimaranta
- Rantatuolien vuokrausbusiness on monen etelässä moista toimintaa nähneen mielessä. Yrittäjiä ilmaantuu lähes joka vuosi, mutta toimintaa ei ole kannattavaksi saanut Helsingissä kukaan. (Liekö syynä suomalaisten haluttomuus maksaa vai kesien viileys).
- Erilaisten jumppa ja treeniohjelmien ohjaaminen on yleistynyt viimeisen kolmen vuoden aikana merkittävästi. Personal trainer palveluiden tarjoajat ovat sankoin joukoin tuomassa ryhmiään trendikkäälle ja hyvin hoidetulle liikuntapaikalle.

2.3 Uimarannan palvelut ja käyttö kesäkauden ulkopuolella

Helsingin kaupungin hallinnoimat uimarannat sijainnistaan välittämättä ovat kuntalaisten ahkerassa käytössä, kun ilman lämpötila ylittää 20 celsius asteen. Alle 20 asteen lämpötiloissa rantojen käyttö on luonteeltaan aktiivisempaa (pois lukien vedessä tapahtuva liikunta). Rannoille tullaan tällöin touhuamaan, leikkimään ja pelaamaan. Makailu ja aurin gonotto ovat siis Suomen kesässä Helsingin uimarannoilla varsin harvinaista ”herkkua”. Vuoden 2017 aikana Helsingin uimarantojen veden lämpötila ei ylittänyt kertaakaan 21 celsius astetta eikä ilman lämpötila maagista hellerajaa 25 celsius astetta.

Uimarantojen valvonta, huolto ja ylläpito yleensä kuuluvat henkilökunnalle, jonka kokonaisuus vaihtelee neljän ja 70 välillä. Kun henkilökuntaa on paljon, on luonnollisesti helpompi havaita ja tarvittaessa reagoida siihen mitä rannoilla tapahtuu. Vaikeampaa on se taas silloin kun 26 rantaa ylläpitää neljä henkilöä.

Uimarantaa käyttävät varsinaisen uimakauden ulkopuolella ulkoilijat, satunnaiset lenkkeilijät, koirien ulkoiluttavat, jumppa/treeniryhmät, maiseman ihailijat, haaveilijat, kuntolaitteiden käyttäjät ja ns. talviuimarit. Erilaiset treeniryhmät, usein personal trainerin johdattamana, ovat viime vuosina löytäneet uimarannat miellyttäväksi ympäristöksi harjoittaa ruumiinkulttuuria. Rannoille vuosien varrella ilmestyneet erilaiset kuntoilukeitot, ulkokuntosaleiksikin kutsutut, ovat omalta osaltaan myös lisänneet rantojen vetovoimaa.

3 Asiantuntijapaneeli tiedon lähteenä ja uusien toimintatapojen luojana.

Kuinka sitten rannoista saataisiin entistä viihtyisimpiä ja liikunnallista aktiviteettia lisääviä. Paikkoja missä kaikki viihtyvät? Riittääkö liikuntavälineiden lisääminen vai tarvitaanko ohjausta ja tapahtumia rannoille-kenen vastuulla ovat muut rannan palvelut? Kuinka rantoja tulisi markkinoida ja kenen tehtävä se on? Pitäisikö rannoille rakentaa omat sektorinsa eri palveluita haluaville? Mikä rooli rannoilla on tulevaisuudessa kaupungin vetovoimatekijänä? Miten tulevaisuus vaikuttaa rantoihin, siellä olevien ihmisten tarpeisiin ja toiveisiin? Kuinka yhteiskunnan eri osa-alueiden muutokset vaikuttavat uimarantoihin ja miten uimarannat muokkaavat kuntalaista?

Helsingin kaupungin uimarannoilla on suoritettu viimeisen vuosikymmen aikana asiakas-tyytyväisyyskysely tai muu asiakaskysely kolme kertaa. Tämän opinnäytetyön tekijä on ollut mukana näissä kaikissa niin luomassa kyselyitä kuin sitten tulkitsemassakin niitä. Allekirjoittanut on osallistunut myös toimenpideohjelman laatimiseen sekä sen totuttamiseen koskien kyselyiden tuloksia.

Erityisesti viimeiset kaksi kyselyä, joista viimeisin 2015 ovat osoittaneet kuntalaisten tyytyväisyyden rantoja kohtaan, mutta myös muutaman epäkohdan. Kyselyyn vastasi kahdella viimeisellä kerralla useita satoja henkilöitä ympäri pääkaupunkiseudun, joten otantaa voidaan pitää varsin hyvänä. Uimarantojen yleisarvosanaksi ennetiin lähes poikkeuksetta arvosanan neljä tai viisi (maksimin ollessa viisi). Tämä kertoo kuntalaisten tyytyväisyyden rantojen palveluun. Epäkohdiksi mainittiin lähes poikkeuksetta roskahuolto ja wc-tilat tai näiden puute.

Kesä 2015	Rannan siisteys	Henkilö- kunta	Rannan kiinteät palvelut	Rannan palvelut	Yleisarvo- sana rannasta ja sen palveluista
Kes- kiarvo(n. 315)	4,2	4,0	3,9	4,4	4,3

Taulukko1. Vuoden 2015 uimarantakyselyn tuloksien keskiarvot

Koska kahden viime kyselyn perusteella ei saatu varsinaisesti mitään uutta tietoa eivätkä kuntalaiset luoneet uusia toimintamalleja eivätkä uusia ideoita rantojen viihtyvyyden lisäämiseksi tätä opinnäytetyötä varten luotiin asiantuntijapaneeli, joka kokoontui kaksi kertaa tavoitteenaan jättää taakseen uimarannat ja ainakin paperilla muodostaa niistä mahdollisia viihtymisspotteja. Yhteiseksi päämääräksi otettiin siis tavoite ennakoida tulevaa ja antaa siihen valmistavia toimintatapoja.

Seuraavissa luvuissa valaistaan sitä, miten Delfoi- menetelmä toimi, millaiseksi muodostuivat paneelikokoontumiset ja mikä oli niiden anti.

3.1 Asiantuntijapaneeli

Jotta nykyisten uimarantojen kehittäminen olisi mahdollisimman monipuolista ja avarakatseista kutsuttiin paneeliin monipuolista osaamista elämän eri osa-alueilta.

Paneeliin valittiin henkilöitä, jotka edustavat niin rannan käyttäjiä, rannoilla olevien rakennusten vuokrattavissa olevien tilojen vuokralaisia, rantojen kausityövoimaa kuin vakinaisessa työsuhteessa olevia henkilöitä.

Kuten Kuusi (1999) kirjoittaa, paneeliexpertin tulee olla:

- Oman tiedonalansa kärjessä
- Kiinnostunut muista tieteenaloista
- Pystyy näkemään yhteyksiä kansallisen ja kansainvälisen, nykyisen ja tulevan kehityksen välillä.
- Kykenee tarkastelemaan ongelmia myös epätavanomaisesta näkökulmasta
- On kiinnostunut tekemään jotain uutta.

Kuusi, O. (1993) Delfoi-tekniikka tulevaisuuden tekemisen välineenä. Teoksessa M. Vaapaavuori (toim.) Miten tutkimme tulevaisuutta? Acta Futura Fennica. No. 5. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry. Painatuskeskus. Helsinki, 132-140.

Paneelin muodostivat:

- Jarmo Valtanen FM, uimarantojen kesäesimies 2007 ja 2016
- Secilia Sinervo Opiskelija, Siisti Kesä- hankkeen kautta tullut kausityöntekijä 2015-2017
- Hannu Airola, projektipäällikkö, Liikuntavirasto/Kuva
- Ribal Chahin, graafinen suunnittelija, Siisti Kesä- hankkeen kautta tullut kausityöntekijä 2016-2017
- Kari Hukkataival, kaupunginosa-aktiivi, asuu lähes rannalla 2010-
- Keiran Quartly, rantapelastaja 2013-2016
- Laura Soini, rantapelastaja 2011-
- Satu Tihverä, rantojen aktiivikäyttäjä/veronmaksaja 1965-
- Timo Taipale, Marjaniemen uimarannan kioski vuokralainen, yrittäjä 2015-
- Risto, rantojen aktiivikäyttäjä, matkailija, eläkeläinen 1943-
- Kari Lappalainen, liikuntapaikanhoitaja, 2013-
- Mirkka Sovata, Seurasaaren talviuintiseuran puheenjohtaja, vuokralainen 2014-
- Abdi Omar. Somalitaustainen maahanmuuttaja, uimarantojen passiivikäyttäjä, uimataidoton. Nuorisotyöntekijä.
- Jukka Lundgren, puheenjohtaja, uimarantojen esimies 2008-

3.2 Asiantuntijapaneelin toiminta

Paneelin puheenjohtaja ja tämän kehittämishankkeen laatija valitsi paneeliin sopivat henkilöt sen perusteella, että heillä olisi oletettavasti jonkinlaisia ajatuksia rantojen kehittämistä sekä halua tuoda asia julki ja halu vaikuttaa yhteiseen hyvään. Hyvä mielikuvitus ja ennakkoluulottomuus katsottiin myös eduksi. Lisäksi useimmat paneelin jäsenet oli jo ennestään todettu yhteistyökykyisiksi ja – halukkaiksi. Moniammatillinen osaaminen loi vankan perustan paneelille.

Ennen ensimmäistä tapaamista hankkeen vetäjä otti yhteyttä puhelimitse paneelin tuleviin jäseniin ja kertoi hankkeesta. Tällä puhelulla varmistettiin paneeliin osallistumisen halukkuus ja motivoitiin osallistujia. Huomionarvoista oli, että kaikki mukaan pyydetty henkilöt olivat motivoituneita osallistumaan ko. hankkeeseen ja lupautuivat paneelikeskusteluihin. Kun panelistit olivat lupautuneet osallistua paneelikeskusteluun, lähetti kehittämishankkeen laatija ja paneelin tuleva puheenjohtaja panelisteille kirjeen, jossa heitä kehoitettiin valmistautumaan tulevaan keskusteluun huolellisesti. Kirje liitteenä 1.

Ensimmäinen kokoontuminen Kisahallilla, Toivonkatu 2 kokoustilassa 17.9. 2017 klo 9.00.

Paneeliin osallistujat saapuivat paikalle ja tervetulo puheen ja pikaisen kuulumiskierroksen jälkeen päästiin asiaan eli mielipiteiden vaihtoon uimarantojen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Heti aluksi kehityshankkeen laatija ja paneelin puheenjohtaja pani merkille paneelin jäsenten aktiivisuuden, huolestuneisuuden uimarantojen nykytilasta sekä sen että ranta-asioita oli todellakin mietitty.

Puheenjohtaja alusti keskustelua omilla tiedoillaan aina aihepiirin vaihtuessa ja näin panelistit saivat asioista päivitettyt tiedot. Keskustelu polveili aktiivisesti ja puheenjohtajan oli aika ajoin muistutettava panelisteja asiassa pysymisessä.

Puheenjohtaja teki kokoontumisesta muistiinpanot, joita käytettiin pohdinta – osiossa runkona. Kokoontuminen oli onnistunut vaikkakin se venähti aiotun kahden tunnin sijaan lähes kolme tuntiseksi. Niin panelistit kuin puheenjohtajakin olivat erityisen tyytyväisiä paneelin annista, muiden ideoista ja mielipiteistä sekä siitä että ”hyvä että edes joku välittää”. Yhteisesti sovittiin toinen tapaaminen kolmen viikon päähän 8.10. Puheenjohtaja tarjosi panelisteille kahvit ja kiitti pyhäpäivän aamun uhraamisesta yhteiselle hyvälle.

Puheenjohtajan muistiinpanojen perusteella puheenjohtaja laati pöytäkirjan kokouksesta ja lähetti sen panelisteille, jotta he voisivat miettiä ja analysoida jo tuotettua ajatusmateriaalia. Samaisessa postissa oli syventäviä ajatelmia, teemoja ja ”raakaa runkoa” tulevaan paneelikeskusteluun.

Toinen kokoontuminen Kisahallilla, Toivonkatu 2 kokoustilassa 8.10 2017 klo 10.00

Muutaman panelisti oli jo etukäteen ilmaissut poissaolonsa, mutta sen ei annettu häiritä luovaa prosessia. Panelisteille annettiin tapaamisen aluksi aihepiirejä, joihin he voisivat vielä syventyä hetken ennen keskustelun alkamista. Näin tapahtui ja keskustelu saikin mainion lähdön. Keskustelua jatkettiin aina siihen asti, kun jokainen, jolla oli asiasta sanottavaa, sai asiansa julki ja sen jälkeen tehtiin yhteenveto ja menttiin seuraavaan asiaan. Näin kokousta jatkettiin sopuisassa ja toisia kunnioittavassa ja luovassa ilmapiirissä. Paneelikeskustelu kesti lähes kaksi tuntia ja tuotoksen eli rantojen kehittämisehdotukset ja parannusideat voikin lukija löytää Pohdinta – osuudesta.

Delfoi menetelmässä panelistit yleensä toimivat anonymisti mutta tässä paneelissa mielipiteet, ideat ja muut argumentit tuotiin pöytään face-to-face.

”Delfoi-prosessissa tuotetaan erilaisia näkökulmia, hypoteeseja ja väitteitä, jotka saataan avoimen asiantuntijatestin ja argumentoinnin kohteeksi. Prosessissa pyritään seulomaan näkemykset jaetuiksi tai erimielisiksi yhteisönäkemyksiksi. Molemmat lopputulokset ovat arvokkaita. Erimielisiä voidaan olla paitsi argumenteista myös tavoitteista, vaihtoehtojen todennäköisyydestä ja haluttavuudesta.”

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Delfoi-metodi>

Edellämainitusti kirjoittaa Wikipedia ja juuri näin toimi muodostettu paneeli syksyllä 2017.

4 Asiantuntiajapaneelin tulokset ja toimenpiteet

Pelkkä pohdinta ja asioiden päivittely ei tuota rannoille palveluita eikä Helsinki kulje silloin etunenässä valtakunnallisena suunnannäyttäjänä. Jotta rannoista saataisiin kaikki ikäluokat huomioiva viihtymiskeidas, tulee kiinnittää rantoja rakennettaessa ja nykyaikaistettaessa siihen, että palveluita tarjotaan kaikille ikään katsomatta.

Seuraavissa luvuissa ehdotuksia ja ideoita ja jopa ohjeita rantojen muuttamiseksi yhä viihtyisimmiksi ja liikunnallisen aktiivisuuden lisäämiseksi.

4.1 Tapahtumat ja tempaukset

- talvisin järjestettäisiin liikuntatapahtumia, jonka päätteeksi olisi avantouintia. Järjestävä taho voisi olla jokin seura tai yhdistys tai esim. liikuntapalvelut.
- uimarannat voisivat olla eri liikuntaryhmien (kävely, juoksu, hölkkä, sauvakävely, vaelus, suunnistus) kokoontumispaikka ja kenties eri kuntokilpailuiden lähtö ja maalialue, jolloin ihmiset mieltäisivät rannan liikuntapaikaksi.
- rannoilla järjestettäisiin erilaisia liikunnallisia tapahtumia ja tempauksia läpi vuoden. Näiden tukeminen ja liiallisen byrokratian kitkeminen on ensiarvoisen tärkeää.
- rantakauden avaus kaikilla rannoilla olisi samalla ohjatun liikunnan kesätoiminnan alottus.
- koulujen liikuntapäivien viettopaikkana rannat ovat mainioita. Vain mielikuvitus on rajana keksittäessä lapsille ja nuorille liikunnallista tekemistä. Opetusviraston ja rantojen yhteistyö pitäisi olla kitkatonta ja rantojen varaus lähinnä ilmoitusluonteinen asia.
- rannoilla järjestettäisiin kilpailuita esim. petanquessa.

Edellä mainitut keinot lisätä liikunnallisuutta kuntalaisten keskuudessa on mahdollista toteuttaa lähes kaikilla rannoilla ja erityisesti isoimmilla, jossa tilaa suurillekin ihmismassoille on. Kaupungin tulee antaa tilat käyttöön korvauksetta tai pientä, nimellistä, korvausta vastaan.

4.2 Henkilökunta

Kuten jo aiemmin tässä työssä on useaan otteeseen mainittu, on merellisten viihtymisspottien kannalta tärkein yksittäinen tekijä henkilökunta, joka työllään ohjaa rantoja haluamaansa suuntaa. Seuraavassa hieman pohdintaa henkilökunnan asemasta, sen motivaatiosta ja keinoista, jotka edesauttaisivat viihtymiskeitaita ruusuisempaan tulevaisuuteen. Rekrytointi on prosessissa, jossa uimarannoista tehdään viihtymisspotteja, ensiarvoisen tärkeä asema. Hyvin motivoituneet ja ammattitaitoiset työntekijät hierarkian eri portailla voivat luoda rannoista ainutlaatuisia luontokohteita, joissa kuntalaisten on helppo kohdata itsensä, toiset ihmiset ja luonto. Hyvä henkilökunta on itsessään resurssi, josta kannattaa pitää huolta ja kouluttaa. Myös kannustimet ja mm. palaute tehdystä työstä tulisi olla asianmukaista. Koska työntekijän motivaatio on avainasemassa työssä viihtymiseen ja sen kautta työtuloksiin ja jälleen sitä kautta käyttäjän viihtymiseen seuraavaksi tarkastellaan työntekijän motivaatiota lisääviä seikkoja. Salavuo tiivistää motivaatioita seuraavasti:”

- työntekijälle pitää löytää ja antaa syy tehdä työtä
- työntekijälle tulee antaa tavoite, joka mieluiten asetetaan yhdessä
- työympäristö tulee olla sosiaalisesti vastavuoroinen ja yhteisöllinen
- työ tulee olla sopivan haasteellista ja kiinnostavaa
- palkka ja mahdolliset palkkiot tulee olla kannustavia
- työssä tulee olla sopiva määrä vapauksia
- työntekijän panosta tulee arvostaa”

(Salavuo, 2011)

4.3 Ohjattu liikunta

- rannoilla järjestettäisiin ohjattuja jumppia läpi kesän, vuoroin esim. hiekalla, nurmella ja matalassa rantavedessä.
- meri- ja jokivedessä järjestettäisiin uimakouluja, ohjattuja vesijuoksutunteja ja syvänveden vesijumppaa. Agua spinning on vasta tulossa...
- ohjattuja ja valvottuja uintiretkiä
- liikuntavirasto voisi tarjota rantoja liikuntapaikoiksi erilaisille seuroille
- Helsingin kaikissa eri hallintokunnissa (sosiaalivirasto, terveysvirasto, rakennusvirasto yms.) kehoitetaan virastojen väliseen yhteistyöhön. Rannat, nuo ihanat liikuntapaikat tulee siis valjastaa eri hallintokuntien erilaisiin liikunnallisiin toimintoihin. Tyhy-päivät, työpaikkaliikunta, jumppatauot ja esim. eri hallintokuntien väliset työporukkamittelöt esim. lentopalloturnaukset tulee tulevaisuudessa pelata uimarannalla.

Edellä mainitut keinot lisätä liikunnallisuutta kuntalaisten keskuudessa on mahdollista toteuttaa lähes kaikilla rannoilla, erityisesti isoimmilla, jossa tilaa suurillekin ihmismassoille on. Samalla laajempi kansanryhmä tulee tutuiksi eri rantojen palveluiden olemassaolosta.

4.4 Välinelainausta ja vuokraus

- rantoja vuokrattaisiin ulkopuolisille tahoille liikunnallisiin tapahtumiin. Yksityiset tahot, henkilöt tai firmat voisivat vuokrata rantoja ja välineitä siellä ”rientoihinsa”.
- rannoilla olisi lainattavissa esim. vesijuoksuvöitä, petanquekuulia, frisbeettä ja erilaisia palloja kuntalaisille. Erilaisten välineiden omistaminen tai niiden kuljettaminen voi olla esteenä liikunnan harjoittamiseen. Lainaaminen liikuntapaikalla voisi lisätä liikunnallista aktiivisuutta ja mahdollisesti rannalla oleva henkilökunta voisi opastaa aloittelijoita eri lajien saloihin.

Välinevuokrausta ja lainausta voisi veronmaksajille tarjota useallakin eri rannalla, mikäli tehtävään saataisiin valjastettua jokin taho. Rantapelastaja ei ole oikea henkilö ko. tehtävään.

- rantoja tulisi voida vuokrata eri palveluntarjoajille kohtuullisemmalla hinnalla.
- kaupungin tulisi suunnitella, rakentaa ja vuokrata myynti/markkinointi/esittelypisteitä eri rannoille, jolloin ko. toimintoihin olisi selkeä paikka ja ne olisivat helposti osoitettavissa ja saavutettavissa.
- rannoilla tulisi olla vuokralla siistejä muuhun infraan sopivia välinevarastoja, joissa voisi säilyttää mm. eri liikuntalajeihin sopivia välineitä.

4.5 Rakentaminen ja kaavoitus

- ulkoilureitit suunniteltaisiin niin, että ne toisivat liikkujia rannoille
 - rannoille rakennettaisiin ns. lähiliikuntapaikkoja, jotka painottuvat kaikki ikäryhmät huomioon ottaviin liikuntaa lisääviin rakennelmiin ja laitteisiin. Eri lihasryhmiä kuormittavia ulko-olosuhteisiin suunnitellut kuntoiluvälineet ovat tulleet jäädäkseen tällä kertaa metallisina ja lähes huoltovapaina.
 - rannoille suunniteltavat rakennukset (huoltorakennus, kahvilat, valvojankoppi yms.) tulisi suunnitella ja rakentaa siten että otettaisiin huomioon, että liikunnan harrastaminen olisi mahdollista joko rakennuksessa tai sen välittömässä läheisyydessä. Myös liikuntapaikan valvominen tulee olla huomioitu sijoitettaessa valvontapisteitä esim. rantapelastajille.
- uimarannoille rakennettaisiin paikkoja joihin alueen vuokrannut voisi itse tuoda saunan.

Pieni historian havina kaavoituksesta” koskien Helsingin ”ykkösrantaa” Hietarantaa:

” Silloisen uimarannan viereen Rakennuskonttori oli varastoinut aidatulle alueelle hiekkaa noin 15 000 kuutiota. Aita ei kuitenkaan kestänyt painetta, ja hiekka valui käytössä olevalle uimarannalle muodostaen Hietarannan. Kävijämäärät rannalla kasvoivat, ja kaupungin päättäjät totesivat kesällä vuonna 1929 tällaisten rantojen tarpeellisuuden. Tämä päätös lienee ollut alku kaupungin uimarantojen perustamiselle. Tämän jälkeen

alettiin kunnostaa rantaa ja sen ympäristöä. Vanha kaatopaikka peitettiin mullalla, merenpohja siivottiin ja hiekoitettiin rannan kohdalta. Alussa rannan itäinen osa oli aidattu naisten käyttöön. Aita poistettiin tarpeettomana melko pian.” (Uiminen Helsingissä, Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja)

Edellä mainitut rakentamiseen ja kaavoitukseen liittyvät seikat koskevat jälleen liki kaikkia rantoja. Edistyksellistä poikkihallinnollista läpi eri ammattiryhmien tulisi harjoittaa, jotta esim. Helsingissä eri hallintokunnat ovat tietoisia mitä toinen tekee ja siksi että ne jotka käyttävät ja suunnittelevat rannat ja niiden ympäristön ovat ns. samalla kartalla.

Rantoja ja niiden rakennuksia suunniteltaessa olisi ehdottomasti kuunneltava enemmän käyttäjiä. Niin kuntalaisilla kuin rannoilla töitä tekevillä on varmasti käytännön kokemusta, arvokasta näkemystä, ruohonjuuritason tietoa ja ns. takapuolituntumaa siitä mitä rannoilla todella tarvitaan ja miksi.

Kuva 12. Painonnostaja Hietarannassa (Hietaniemen uimaranta).

Kannisto Väinö, Valokuvaaja 1944

Helsingin kaupunginmuseo

Huomioi nostolava! Menisikö lava nykystandardien läpi kuvan kunnossa?

4.6 Pohdinta

Seuraavissa luvuissa kirjoittaja käy läpi tulevaisuusselontekoa, joka valmistui 2017. Selonteko sisältää suuren joukon mielenkiintoisia seikkoja, jotka vaikuttavat yhteiskuntaamme ja kirjoittaja pohtiikin nyt, kuinka viihtymisspotit omalta osaltaan voivat vaikuttaa yhteiskuntamme askeliin kohti aurinkoisempaa tulevaisuutta. Samalla käydään läpi haasteita ja uhkia, jotka yhteiskuntamme muutos aiheuttaa viihtymisspoteille.

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia

Seuraavissa kappaleissa tutustutaan valtioneuvoston laatiman tulevaisuusselontekoon ja syvennyttään tulevaisuuden ja rantojen keskinäisiin suhteisiin.

”Julkinen sektori kestävä kasvun tukena

Julkisella sektorilla-keskushallinnoilla, aluehallinnoilla ja kunnilla on merkittävä rooli kestävä kasvun mahdollistajana, uusien ajatusten ja toiminnan aloitteellisena omaksujana ja kokeilijana sekä hyvien toimintamallien skaalajana laajempaan käyttöön. Ketteryyttä, avoimuutta ja intoa kokeilla yhdessä uutta on vahvistettava ilman, että vaarannetaan hyvän hallinnon tavoitetta luoda yhteiskuntaan vakautta, ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta. Laadukkaat, kattavat hyvinvointipalvelut ja hyvä hallinto tukevat yhdessä kestävä kasvua ja yhteiskunnan eheyttä. Palvelut sekä politiikan ja hallinnon järjestelmät kaipaavat kuitenkin määrätietoista jatkuvaa kehittämistä. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan parempaa tiedon hyödyntämistä päätöksenteossa, päätösten jämäkkää toimeenpanoa ja niiden vaikutusten huolellista arviointia” Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia, s.47.

Näiden sanojen jälkeen on mielenkiintoista katsoa menneeseen ja todeta rantojen seisahduneisuuden ajan ja katsoa mietteläänä tulevaisuuteen. Mahdollisuudet ovat liki rajattomat, jos vain halua, motivaatiota, intoa, tahtoa, ennakkoluulottomuutta ja mielikuvitusta on.

”Tulevaisuuden nopea tekeminen ja kokeileminen tapahtuvat usein paikallisella toiminnan tasolla kunnissa. Valtion on mahdollistettava nykyistä laajempaa kokeilemistä uusien

toimintamallien ja ajatusten testaamiseksi isompina integroituina kuntatason kokonaisuuksina, joissa erityisesti huomioidaan tasapainoisesti kestävä kehityksen eri näkökulmat. Yksittäiset ihmiset ja paikallisyhteisöt ovat kokeilevan suuri voimavara. Osallisuus, yhteisön aktiivisuus ja paikallinen tekeminen ovat konkreettisia positiivisia askeleita kohti kestävä kasvua. Julkisen sektorin on mahdollistaa kansalaisen osallisuus ja tukea toimintaa.

On hyväksyttävä, että aktiivinen ja ketterä kokeileminen tarkoittaa, että kaikki kokeilut eivät toimi. Tulevaisuudessa vaaditaan hyvää epävarmuuden sietokykyä, nopeaa kokeilusta oppimista ja kokemuksen vaihtamista esimerkiksi kuntien välillä. Kokemusten keräämiseksi ja kokemuksista oppimiseksi tarvitaan kyvykkyyttä kerätä ja analysoida tietoa arvioiden toiminnan onnistuneisuutta ja vaikutuksia.” (Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia, s.50).

”Suomen vahvuus on yhteiskunnan toimivuus, vakaus ja turvallisuus. Infrastrukturi on toimiva ja luotettava. Tätä tilannetta on ylläpidettävä ja se vaatii huomattavia panostuksia. Houkuttelevat, toimivat ja henkisesti vireät kaupunkiympäristöt ovat hyvinvoinnin lähteitä ja kestävä kasvun innovatiivisen tekemisen alustoja.” (Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia, s.29).

Ikääntyminen

Suomen lähitulevaisuuden väestörakennetta voidaan ennustaa suhteellisen hyvin ja ainoa epävarmuustekijä onkin muuttoliike. Tulevaisuudessa väestöennuste onkin varsin selkeä: elinikä pitenee ja Suomi onkin kärkipäässä, kun kohtaamme todelliset ikääntymishaasteet. Ikääntyminen ja maahanmuutto tuovat kaupunkeihin lisää ihmisiä ja sitä myöten rantojen on oltava valmis vastaanottamaan kaupunkilaisia, joiden toiveet ja vaatimukset ovat esimerkiksi huonon uimataidon mukanaan tuomat turvallisuuselementit ja heikon liikkumisen mukanaan tuomat vaatimukset.

Digitalisaatio

”Tulevien vuosikymmenten kestävä kasvun kannalta olennainen, jo nähtävissä oleva suuri muutos on digitalitalouden läpilyönti globaalin toimeliaisuuden perustana. Tähän mennessä tietotekninen vallankumous on tapahtunut lähinnä laitetasolla, mutta nyt on käynnissä digitaalisten palveluiden ja sisältöjen läpimurto” (Valtioneuvoston tulevaisuus-selonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia, s.21).

Näin kirjoittaessaan selonteon laatijat ovat tuskin ajatelleet kaupunkimme rantojen eri palveluita ja sisältöä jota rannat tuottavat, mutta meidän, jotka rannoilla työskentelemme, tulee pitää kirkkaana nämä seikat mielessä. Rantojen eri tilojen (kentät, myyntipaikat, kioskit, kahvilat, hiekka-alueet) saattaminen esim. vuokrattavaksi sujuvasti kuntalaisten käten ulottuville on eräs kehitettävä osa-alue lähitulevaisuudessa. Rantojen digitalisaatio on jo osittain alkanut lähinnä viestinnän ja markkinoinnin tasolla sekä esim. sinilevätilanteesta informoinnin osalta, mutta paljon on tehtävää ja, jotta palvelutaso säilyy rannoilla, on oltava hereillä...

Huolenpito

”Suomalaisen yhteiskunnan vahvuutena on, että ihmisestä pidetään huolta. Pitkän aikavälin seuranta osoittaa, että kansalaiset ovat pysyvästi hyvin huolissaan eriarvoisuudesta ja syrjäytymisestä. Eriarvoistumiskehityksen estämisen tulee olla tärkeässä asemassa senkin vuoksi, että kehityksen kääntäminen positiiviseksi on hankalampaa tulevaisuudessa. Köyhyys ja huono-osaisuus, sosiaaliset kolhut ja yksinäisyys ovat keskeisiä asioita, joita on ehkäistävä kansalaisten toimintakyvyn ja elämänhallinnan mahdollistamiseksi. Terveelliset elintavat ja terveyden ylläpito ovat olennaisia hyvinvoinnin edellytyksiä. Erityinen tulevaisuuden huoli on liikkumaton elämäntapa, joka heikentää työelämän tuottavuutta, kilpailukykyä ja on voimakkaasti yhteydessä väestöryhmien välisiin terveys -ja hyvinvointieroihin sekä syrjäytymiskehitykseen. Liikunnan edistäminen on integroitava osaksi yhteiskunnallista terveys -ja hyvinvointipolitiikkaa. Isojen tavoitteiden ohella huomio tulisi olla konkreettisissa askelissa kannustaen yksilöitä osallistumaan täysmääräisesti

yhteiskuntaan ja työelämään henkisesti ja fyysisesti hyvinvoivana” (Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia, s.42).

Viihtymisspotit ympäri maata tulee olla suunnannäyttäjinä kansalaisten aktivoimisessa yhteiskuntamme jäseniksi. Erityisesti fyysisten aktiivisuuden lisääminen tulisi olla rannoilla helppoa ja mielekäästä, mutta kuitenkin tavoitteellista ja turvallista.

Tulevaisuusselonteossa sanotaankin yksiselitteisesti:” Hyvinvointi- ja terveyserojen kaaventaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen on laaja-alainen tehtävä. Riittävät ja laadukkaat peruspalvelut ovat tärkeitä ja koko perhe on otettava huomioon lasten ja nuorten ongelmien ehkäisyssä. Lapsiperheiden palveluiden on muodostettava kokonaisuus, jossa kaikki osat tukevat saumattomasti toisiaan.” Miksi siis rannat, jossa nuoriso viihtyy ei voisi olla, ainakin kesäaikana, todellinen sosiaalikeidas, jossa erilaisuus hyväksyttäisiin ja kaikilla olisi yhtäläinen mahdollisuus nauttia luonnosta, kaupungin sykkeestä ja yhteisöllisyydestä.

Työnteko

Rannoilla työskentelee vuosittain Helsingissä lähes sata nuorta. Usealle se on ensimmäinen tai toinen oikea työpaikka. Selonteossa mainitaan työteon ja oppimisen tärkeydestä elämänkaareen ja rantojen esimiesten onkin oltava hereillä mm. joustavuuden, vapaaajan merkityksen lisääntymisen ja perehdyttämisen osalta. Nuori luo oman käsityksensä työelämästä ensimmäisten työtehtävien, esimiesten ja työtovereiden ympäröimänä. Mikä vastuullinen tehtävä meillä onkaan!

Viihtymisspotit ja tulevaisuus:

Pohdintaa Suomen idea (Jarno Limnell, 2016) kirjan ajatusten pohjalta:

Reijo Karhinen s. 69:

Karhinen kirjoittaa, että käytössämme on maailman paras yhteiskunta, jonka aiemmat sukupolvet ovat rakentaneet eikä paluuta entiseen ole. Sodan jälkeisiltä ikäpolvilta kysyttäessä minkä tekijöiden uskoisit olevan Suomen talouden menestykselle tärkeimmät tekijät vastaus hämmentää: suurin yksittäinen tekijä on toimivat julkiset palvelut! Toiseksi eheä yhteiskunta, sitten turvallisuus. Luotettavat instituutiot, korruption vähäisyys ja puhdas luonto. Näistä edellä mainituista ainoastaan puhdas luonto on ainoa, jota meitä edeltävät sukupolvet eivät ole rakentaneet. Otetaan siis näistä seikoista nyt kiinni ja mietitään rantojen asemaa: yhtä mieltä Karhisen kanssa oleminen on faktojen pohjalta helppoa. Kun mietitään Helsingin eri uimarantoja/ merellisiä viihtymisspotteja, on ilmiselvää, kuinka tärkeää on niiden ensiluokkainen ylläpito, säännöllinen tarkoituksenmukainen päivittäminen ja luonnonmukaisuus. Toimiva julkinen palvelu- sehän tarkoittaa toimivaa, turvallista rantakaistaletta, jossa jokainen kuntalainen voi toteuttaa itseään yhteisesti luotujen pelisääntöjen raameissa. Karhisen muut mainitsemat Suomen talouden tärkeimmät kulmakivat; eheä yhteiskunta, turvallisuus, korruption vähyys ja puhdas luonto ovat kuin uimarantojen kanssa töitä tekevän henkilöstön työhjeistus oppaasta. Niin yhteneväiset ovat ajatukset.

Jere Hietala, s. 80:

Hietala pohtii kirjoituksessaan Luonto ja ympäristö osana suomalaisuutta kuinka tärkeää luonto meille on. Hietala kirjoittaa mielenkiintoisesti” Ihmisen luontosuhde voidaan miettiä kaksijakoisena. Ihminen ei ainoastaan vaikuta ympärillä olevaan luontoon, sillä muu luonto vaikuttaa myös ihmiseen. Kysymys siitä, hyödyttääkö ihmiskuntaa äärimmilleen venytetyllä kuluttamisella luontoa, on relevantti ja tämän päivän eräitä tärkeimpiä kysymyksiä”.

”Vuosisatojen ajan on puhdas, kaikkien kansalaisten yhteisesti käytössä oleva loputon kauneus, metsä ja sen vedet, ilma ja sen loputon rikkaus, lukeutuneet osaksi itsestään selvää suomalaista toimeentuloa, aineellista ja henkistä kehitystä ja sukujemme kulttuuriperintöä”.

Relevantin kysymyksen heittääkin Hietala: ”kunniallisen, rehellisen ja periksiantamattoman kansamme yksi perusarvoista on ollut luonto ja sen arvostus, mutta onko se sitä vielä tänä päivänä?” Mietittävää onkin esim. päättäjien ja liikemiesten rahanhimo vs. luonnonmukaiset rannat kaupunkiympäristössä.

Itämeren, joka on yksi maailman herkimmistä mutta myös saastuneimmista meristä, suurimmista ongelmista ovat rehevöityminen, öljykuljetukset, lisääntyvä laivaliikenne ja ilmastomuutos.

Hietala pohtii aiheellisesti, että kun meri voi hyvin, se antaa hyvinvointia monella tasolla. Helppoa onkin yhtyä näihin ajatuksiin. Kuinka siis viisaasti rakentaa rantoja huomioiden mm. luonnon monimuotoisuus ja luonnonmukaisuus?

Harri Pursiainen s.194:

Pursiainen kirjoittaa digitalisaatiosta eriomaisen kannustavan sävyyn, mutta varoittaa ”säilyttämisen halu ja mukavuudenhalu ovat digitalisaation vihollisia, mutta pahin niistä on kuitenkin oman reviirin vartiointi”. Nämä seikat viihtymisspottien kehittämisessä kannattaa pitää kirkkaana mielessä. Tiedon levittäminen on hyvä asia. Vanhat toimintatavat ovat olleet joskus uusia, mutta aika menee eteenpäin ja digitalisaation mukanaan tuomissa mahdollisuuksissa kannattaa olla ensimmäisessä vaunussa.

Jarno Linnell tiivistää lopuksi kirjassaan Suomen idean seitsemään kohtaan, joista yhdistämällä voidaan vetää myös entisten uimarantojen nykyisten viihtymisspottien tulevaisuuden menestyspointit:

1. Suomalaisten voima on siinä, että välitämme- kun rantoja kehitetään yhdessä ja rannoilla vallitsee yhteisöllisyys niistä voi tulla haluamiamme viihtymisspottia, kaikille.
2. Suomi tietää ja osoittaa paikkansa maailmassa- vähäisestä auringonpaisteesta huolimatta Suomi ja Helsinki voi olla suunnannäyttäjä kehitettäessä rantoja.

3. Olemme teknologisesti edistynyt ja osaavien ihmisten maa- teknologiaa tulee käyttää hyväksi palveluita kehitettäessä, rohkeasti ja pelkäämättä.
4. Suomi on maailman turvallisimman maa-rantavalvonta/pelastus ja fasilitteettien turvallisuusluo rannoilla oleville turvallisuuden tunteen, joka perustuu olemassa oleviin faktoihin.
5. Suomen luonto on kaunis ja puhdas- siitä me pidämme yhdessä huolen.
6. Suomeen ja suomalaisiin voi luottaa- ja me luotamme itseemme- rantojen käyttäjien ja sekä siellä työskentelevien ihmisten välillä ja keskenään tulee vallita luottamus, joka lisää levollisuutta ja turvallisuudentunnetta ja sitä kautta viihtyvyyttä.
7. Sisu- työskentelemme yhdessä visioina maailman viihtyisimmät rannat.

4.7 Muuta

– uimarantojen yhteydessä voisi talvisin olla retkiluisteluratojen ”tukikohdat”. Mikäli ilmaston lämpeneminen ei jatku niin kuin on ennustettu, on retkiluistelu oleva yksi kaupunkilaisten suosikkilaji tulevana talvena. Rannat voisivat olla esim. kohteita, joissa voisi levätä tai kenties paistaa makkaraa.

– uimaratojen yhteydessä voisi olla mm. melonta-, purjelautailu ja kitesurffingopetusta. Maailmalla kyseiset lajit ovat huippusuosittuja, mutta hyvin varustautuneina Helsingin viileissä vesissäkin voi nauttia edellä mainituista lajeista.

– rantojen liikuntamahdollisuuksia markkinoitaisiin aktiivisesti eri medioissa. Tiedottaminen ja markkinointi ja sitä kautta julkisen kuvan luominen liikunnallisemmaksi muuttaa tehokkaasti mielikuvaa rannoista.

– avantouimareille tarjottaisiin mahdollisuus ottaa hiki pintaan ennen pulahdusta esim. kuntosalilaittein.

– rantojen jakaminen aktiviteeteittain eri sektoreihin. Suurimmat rannat voisi jakaa sektoreihin, joissa rantojen asiakkaat voisivat jakautua haluamiensa aktiviteettien mukaan. Jako voisi noudatella esim. kaavaa: auringonpalvonta ja seurustelu, rantapelit ja leikit.

Myös vesialue tulisi jakaa uimareille tarkoitettuun alueeseen ja vesiurheilijoille tarkoitettuun alueeseen. Kaikki edellä mainittu lisäisi rannalla ja vedessä turvallisuutta ja sitä kautta mahdollisuuden nauttia Helsingin upeista rannoista täysin siemauksin.

Rannoilla tapahtuva lajiopetus, markkinointi ja esim. retkiluistelutukikohdat ovat liki kaikkia rantoja koskevia asioita. Näitä esille tuotuja asioita toteutettaessa kaupunki samalla välttää eri kaupunginosien eriarvoistumisen.

Muihin kuin liikuntaan liittyviä parannusehdotuksia rannoille:

Kaupunkilaisten viettäessä rannoilla aikaansa he käyttävät merivettä uimiseen. Ja kun uidaan vesissä, jonka lämpötila on lähes koko vuoden alle 20 astetta, tulee varsin helposti mieleen suomalaisten pyhä paikka – sauna. Helsingin uimarantojen yhteydessä on saunomismahdollisuus hyvin rajallinen ja yleisten saunojen puute onkin seikka, joka tulisi korjata mitä pikimmin.

Suomessa väitetään olevan yksi maailman ankarimmista tupakkalaeista, mutta miksi uimarannoilla, joita kutsutaan jopa liikuntapaikoiksi ja paikoiksi missä kävijöistä suuri osa on lapsia ja nuoria, saa kuitenkin tupakkaa polttaa missä tahansa?

Tupakointi on kielletty mm. Englannissa, Yhdysvalloissa, Australiassa ja Thaimaassa tietyillä rannoilla ja vastaanotto ko. asiaan on ollut lähes poikkeuksetta positiivinen. Tupakoimattomuus tulee olemaan lähivuosina rannoillamme itsestäänselvyys, miksi siis viivytellä. Helsingin tulisi tässä näyttää valtakunnallista suuntaviivaa.

Kuva 13. Kieltotaulu puistosta Kuala Lumpurissa. Tupakointikieltokyltti, joka samalla kertoo sen noudattamatta jättämisestä tulevat sanktiot. Kaksi vuotta vankeutta...Toimii! miksei vastaavaa ole Suomessa/Helsingissä?

Jotta merelliset viihtymiskeitaa ympäri Suomenniemeä kehittyisivät, on niiden parissa työskentelevien oltava korvat höröllä ja mieli avoimena. Seuraavassa katkelma Kaspar Strömmanin kirjasta Kasparvisio 2020 sata ennustusta Suomen tulevaisuudesta:

”Sinilevä

Koko 2000- luvun Suomen rannikkoalueet ovat kärsineet uuden vitsauksen kourissa: syanobakteerit eli kansanomaisesti sinilevä ovat tehneet ennen niin kirkkaista vesitämme yhtä puuroista mössöä. Jos tämä olisi pelkästään esteettinen haitta ongelmaa ei tietenkään olisi, mutta koska sinilevä tuottaa myrkyllisiä aineita, tämä saariston uusi tulokas ei ole erityisen tervetullut.

Ilmastonmuutoksen seurauksena tämä ongelma ei tutkijoiden mukaan myöskään ole vähenemään päin. Sinilevä kun tuppaa viihtymään lämpimissä ja ravinteikkaissa vesissä., ja niitä tulevaisuudessa Suomessa riittää yli kotitarpeen.

Täytyy muistaa, että rantaveden voi kuitenkin nähdä niin, että se on joko puoliksi täynnä sinilevää tai puoliksi tyhjä sinilevästä. Neuvokkaat saariston asukit näkevätkin sinilevän tulvaisuudessa arvokkaana ravintoaineena. Mutta miten saada muutkin vakuuttuneeksi sen herkkuuminaisuuksista?

Ensimmäiset kokeilut eivät rohkaise. Silakka säilöttynä sinilevään ei vakuuta ketään pelkästään sen haju neuvoo kiertämään tämän kyseenalaisen herkun kaukaa. Ne, jotka uskaltavat maistaa, sairastuvat nopeasti. Niinpä kalastajille, jotka myyvät tätä koetuotoista uutta silakkasäilykettä, annetaankin nopeasti porttikielto muun muassa Helsingin ja Turun perinteisille silakkamarkkinoille. Sinilevän alku uutena gastronomisena raaka-aineena ei toden totta häikäise.

Vasta kun TV:stä tutut kokit keksivät korostaa sinilevän syömiseen liittyvää vaaran tunnetta saa se jalansijaa kansainvälisen gourmetruokien sarjassa. Kun sinilevän näet rinnastaa pallokalaan, se muuttuu mielenkiintoiseksi. Sanot siis, että kuolen jos valmistat sinileväpurilaiseni väärin. Saisinko toisenkin annoksen. Hinnalla ei väliä. Mielenkiintoista kyllä, asiakkaat tuntevat olevansa enemmän elossa kuin koskaan syödessään myrkylliseksi luokiteltua, mutta luonnollisestikin vaarattomaksi käsiteltyä sinileväsushia.

Ei sinilevän maailmanvalloitus tähän pääty. Kuivattuna ja jauhettuna sinilevä leviää ympäri maailmaa. Ja siitä povataankin yleisesti spirulinan syrjäyttäjää. Ei huono veto haisevalta levältä, joka ei loppujen lopuksi edes ole sinistä.”

Kuten Strömmanin korkealentoisesta tulevaisuuden visiosta on meillä ideanikkareilla vain taivas vai pitäisikö sanoa horisontti rajana. Kaikki toteutettavat ideat tulee luonnollisesti täyttää turvallisuusnormistot ja niiden tulee olla tasapuolisuutta lisääviä. Lisäksi toteutettavat seikat tulee lisätä eri kaupunginosien yhdenvertaisuutta.

Yhteenvedonomaaisesti voikin tähän loppuun kerrata:

Miksi? Rannat ovat harvoja kohteita kaupungissa, joissa voi vielä nauttia luonnon tarjoamista elämyksistä. Luonnon ja kaupunkiympäristön kehittymisen ollessa tasapainossa rantojen merkitys kasvaa entisestään.

Mitä? Uusia palveluita, helppokäyttöisyyttä, uusia lajeja, vähemmän kieltoja, lisää turvallisuutta, tasavertaisuutta, joustavuutta, terveyttä ja ennen kaikkea viihtyisyyttä.

Milloin? Nyt. Ja jatkuvasti, mutta ei hätäillen. Laveakatseisesti ja innovoiden.

Kenelle? Kaikille ja nimenomaan kaikille!

Miten? Intohimolla ja suurella motivaatiolla!

4.8 Uhat, jotka estävät tai hidastavat nykyisten uimarantojen muodostumisen viihtymisspoteiksi

Sää

Säähän voidaan vaikuttaa hyvin vähän. Tavallinen kuntalainen ei voi levittää pilviin aineita, jotka saa ne satamaan. Mutta huomionarvoisaa on se, että jokainen meistä voi omalta hyvin pieneltä osaltaan vaikuttaa ilmaston lämpenemiseen omilla valinnoillaan ja päätöksillään. Ilmaston lämpenemisen myötä sään ääri-ilmiöt ovat yleistyneet. Suomen kesä on hyvin lyhyt ja hellepäiviä on luvassa tulevaisuudessa ehkä nykyistä enemmän mutta rantoja kehitettäessä kannattaa huomioida enemmänkin se, kuinka rannoista voi nauttia säiden ollessa ”ei ehkä niin hehkeitä”. Yksi säiden lämmitessä lisääntyvä seikka on sinilevä joka karkoittaa sinnikkäimmänkin uimarin merestä. Sinilevä onkin varsinainen vitsaus ja faktapohjaisesti Ympäristökeskuksen sivut kertovat ”Ihmisiä ei ole kuollut sinilevämyrkytykseen, mutta koira saattaa kuolla pelkästään puhdistamalla turkkiaan uittuaan vedessä, jossa esiintyy myrkyllistä sinilevää. Sinileviä on aina esiintynyt Suomenlahden alueella. Sinilevä kuuluu maapallon vanhimpiin eliöihin. Merialueen rehevöitymisen seurauksena sinilevien kukinta on runsastunut. Niihin kiinnittää huomiota vain silloin kun levät esiintyvät massoina.

Levät tarvitsevat ravinteita, kuten typpeä ja fosforia sekä valoa kasvaakseen. Kun ravinteita ja valoa on riittävästi, levät runsastuvat, ja ne nousevat tyynellä säällä pintaan ilmarakkuloiden avulla.” (Ympäristökeskus 2007)

Ilmaston lämpenemisestä konkreettisen esimerkin antoi kesä 2018, joka oli monellakin tapaa mittaushistoriamme lämpimin. Oxfordin yliopiston tutkimuksen raportissa mainitaan ”The heat (based on observations and forecast) is very extreme near the Arctic circle. From past observations and models we find that the probability of such a heatwave to occur has increased everywhere in this region due to anthropogenic climate change, although in Scandinavia this increase was not visible in observations until now due to the very variable summer weather.

We estimate that the probability to have such a heat or higher is generally more than two times higher today. With global mean temperatures continuing to increase heat waves

like this will become even less exceptional” (<https://www.worldweatherattribution.org/attribution-of-the-2018-heat-in-northern-europe/>)

Mielenkiintoista mutta samalla hälyttävää. Näitä sanoja lukiessa ei voi kun ajatella rantojen käytön lisääntyvän vuosien kuluessa ja säiden lämmitessä!

Ilkivalta

Ilkivallan väheneminen on jokaisen kuntalaisen etu. Yhteisöllisyys, me-henki, nuorison mukaan ottaminen rantojen toimintaan aktiivisesti, tiedotus, markkinointi ja mm. rakenteelliset seikat vähentävät tuota inhaa ilmiötä, joka erityisesti kesäöisin aiheuttaa rantojen työntekijöille päänvaivaa ja jopa vaaratilanteita.

Investoinnin puute(raha)

Jotta rannat voidaan rakentaa ja ne ylläpidetään hyvässä tai erinomaisessa kunnossa on satsattava niin henkilöresursseja sekä uudisrakentamis- ja ylläpitorahaa. Luonnollisesti rahojen käyttötarkoitus on annettava rantojen asioita tunteville henkilöille.

Lainsäädäntö

Lainsäädäntöä ja kaupungin järjestyssääntöä ja ohjeistusta tulee muuttaa joustavammaksi ja nykypäivän vaatimuksia täyttäväksi. Huomioitavaa on että kehitys nopeutuu yhä kiihtyvällä tahdilla ja niin sääntöjä, ohjeita kuin lakejakin tulee päivittää yhä kiihtyvällä tahdilla.

Byrokratia

Tämä otsikossa mainittu negatiivissävytteinen sana tuli molemmissa paneelikeskusteluissa usein esiin. Eikä mitenkään mairittelevassa yhteydessä, kun keskusteltiin Helsingin

kaupungin tavasta toimia. Monelta taholta tuli selkeä poikkipuolinen sana siitä kuinka hidasta ja kankeaa on saada tiettyjä asioita eteenpäin kaupungin hitaissa ja monimutkaisissa ratkaisuissa.

Byrokratiaa voi jokainen omalta kohdaltaan miettiä ja sitä, miten sitä voisi vähentää, poistaa tai ainakin keventää. Yhteisenä tavoitteena kuitenkin on kaupunkilaisten toiveiden huomioonotto ja eri yhteistyötahon kanssa sujuva kanssakäyminen.

5 Lähteet

Haukilahti, T. 2003. Helsingin uimarannat suurpiireittäin. Suomen Urheiluopisto. Lääkintäpaikanhoitajan ammattitutkinnon lopputyö.

International Lifesaving 2005. Safety on European Beaches, Operational guidelines. Drockhaus Siebold: Germany. s. 11-18.

Opetusministeriö 2005. Uimarantojen suunnittelu, rakentaminen ja hoito julkaisu 28, osin uudistettu painos. Uimarantaopas. s. 4.

Ympäristökeskus 2008. Uimarantamuistelot.

Luettavissa: <http://www.hel2.fi/ymk/uimarantamuistelot/uimarantamuistelot.pdf> Luettu: 7.10.2008

<http://miikkasalavuo.fi/2011/06/06/motivaatio-ratkaisee-tyossa-ja-oppimisessa-9-olennaista-tekijaa/> 6.12.2017

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/vahemmistot/vammaisuus> 12.10.2018

<https://www.kepa.fi/uutiset-media/uutiset/tutkimus-maailmassa-yli-miljardi-vammaista> 12.10.2018

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Delfoi-metodi> 21.10.2018

Kasper Strömman: Kaspervisio 2020 sata ennustusta suomen tulevaisuudesta wsoy 2016 s.111 ja 112.

Uiminen Helsingissä (Monica Gorbатов Helsingin kaupungin
ympäristökeskuksen julkaisuja 2007)

<https://www.worldweatherattribution.org/attribution-of-the-2018-heat-in-northern-europe/> 24.10.2018

6 Liitteet

Liite 1.

Hei sinä Helsingin uimarantojen kehittämisspaneeliin lupautunut.

Ensimmäiseksi haluan kiittää jo nyt ajastasi, jonka uhraat rantojen kehittämiseksi ja oman kehittämishankkeen eteenpäin viemiselle.

Puhelinkeskustelumme mukaisesti kokoonnumme Kisahallilla, Toivonkatu 2 kokoustilassa 17.9. 2017 klo 9.00. Asiantuntijapaneelimme kokoontuu kaksi kertaa. Toinen tapaamiskerta sovitaan ensimmäisen tapaamiskerran yhteydessä yhteisesti sopivimpana ajankohtana, kuitenkin viimeistään ennen vuoden 2017 loppua. Mikäli olet estynyt saapumasta paneeliin ilmoitathan siitä välittömästi allekirjoittaneelle.

Kuten puhelinkeskustelussamme jo mainitsin, ohessa on lista kysymyksiä ja ajatuksia, joita voit pohtia jo ennen tilaisuutta. Muodosta niistä itsellesi selkeä käsitys ja jos mielikuvitusta ja tarmoa riittää niin voit jatkaa ajatusta ja kehittää uutta. Käymme asioita yhdessä läpi tapaamisessa, joten sinun ei tarvitse lähettää allekirjoittaneelle mitään. Muis-tiinpanojen tekeminen omista ajatuksista voi olla hyödyksi. Pohdi siis muun muassa seuraavia kysymyksiä:

Helsingin uimarantojen parhaat puolet?

Uimarantojen suurimmat kehitysalueet/kohteet?

Uimarantojen nykyaikaisuus?

Uimaranta nimenä?

Uimarantojen palvelutarjonta (mm. leikki- ja liikuntavälineet, kahvila/kioski)?

Uimarantojen luonnonmukaisuus?

Uimarantojen palvelut vuokraajan/palveluntarjoajan näkökulmasta?

Uimarantojen tiedotus/viestintä?

Uimarantojen henkilökunta?

Uimarantojen turvallisuus?

Uimarantojen viihtyvyys?

Mitä pitäisi tehdä, jotta uimaranta olisi varteenotettava vapaa-ajan viihtymispotti?